Živel 1. maj, dan borbe vseh demokratičnih in protiimperialističnih sil!

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena **15** lir - **10** jugolir - **2.50** din | **TRST četrtek 28. aprila 1949** | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 99 (116)

Ob slavnih zmagah bo kitajsko ljudstvo praznovalo letos praznik dela

Za vedno je uničen reakcionarni kuomintangov režim - Poslednja tuja ladja je zapustila šanghajsko pristanišče - Nova mesta osvobojena južno od Jangceja

Agencija «Nova Kitajske» sporoča, da je kitajska splošna zveza dela izdala za prvi maj proglas, v katerem poziva kitajske delavce, naj pomagajo osvobodilni vojski, da čimprej zaključi vojno in zgradi industrializirano Kitajsko, katera edina lahko zagotovi politično in gospodarsko neodvisnost kitajskega ljudstva. Letos bo praznik dela v času, ko kitajsko ljudstvo slavno zmaguje. Nanking, žarišče protirevolucije, je osvobojen in reakcionarni režim kuomintanga je za vedno uničen.

Kitajska splošna zveza dela poziva delavce osvobojene Kitajske, naj pospešijo industrijsko in poljedelsko proizvodnjo in naj poskrbe za vse potrebno za borce na bojnem polju. V pokrajinah, ki še čakajo na osvoboditev, pa morajo delavci čuvati tovarne in stroje pred četami kuomintanga, ki bi jih pri svojem umiku lahko uničili ali odpeljali. Proglas splošne zveze dela Kitajske poudarja, da se kitajski delavci pridružujejo delavcem vsega sveta v borbi za mir in da so odločno proti atlantskemu paktu.

V prvih 48 urah po padcu Nankinga je vladala v Šanghaju vznemirjenost, ki je prehajala pogosto že v paniko. Širile so se vesti o naglem prodiranju osvobodilne vojske in o njenem prihodu na razdaljo nekaj kilometrov od vrat Šanghaja, glasnik glavnega štaba tamkajšnje posadke pa je izjavljal, da ne more niti potrditi niti zanikatiteh vesti. Vsej tej zmedi se je še pridružila hitra evakuacija vladnih in upravnih uradov in funkcionarjev. V takih okoliščinah se je verjetno rodila vest, ki se je razširila po svetu v obliki poročila agencije «France Presse», da je Šanghaj že padel v roke kitajske narodnoosvobodilne vojske.

Čez nekaj časa so pa nacionalistične oblasti v Šanghaju zopet prišle k zavesti in krajevni glavni štab je izdal nekaj drakonskih odredb, po katerih je prepovedana evakuacija uradnikom in uradnim ustanovam brez posebnega dovoljenja ter se uvaja stroga cenzura in vojaški zakon. Več sto študentov so zaprli pod pretvezo, da so «filokomunisti» ali da so vsaj «nevarni za red in varnost v mestu». Dva Kitajca so celo usmrtili, češ da sta širila «neresnične vesti» in vest o tej usmrtitvi so zelo razširili.

Po vsem tem je zavladalo v Šanghaju neko navidezno pomirjenje, toda evakuacija se še hitreje nadaljuje. Potovalni uradi so oblegani, vendar so na razpolago le ladje, ki gredo do Ningpoja, 200 km od Šanghaja. Za daljše poti zahtevajo namreč mornarji plačo v srebru. Privilegiranci pa potujejo z letali. Večina tujih letalskih družb je potrojila število letal.

Nacionalisti sicer nadaljujejo z utrjevalnimi deli, vendar vlada kljub zatrjevanju glavnega štaba, da bodo branili mesto do zadnjega, splošno prepričanje, da bodo mesto zapustili po «simboličnem upiranju», kot se je to zgodilo pri Pekingu in Tjencinu.

Nekatera poročila pa javljajo, da so čete osvobodilne vojske na neki točki že zelo blizu Šanghaja in da so usmerjene proti Vusungu, ki je samo štiri km od Šanghaja. Od tukaj je možna popolna kontrola dohoda po morju v Šanghaj. Z osvojitvijo tega mesta bo Šanghaj obkoljen tudi z morske strani. Dasi je možno tamkaj uspešno upiranje, nihče ne verjame, da bo to nacionalistom kaj prida uspelo. Vsekakor pa so Američani že odpeljali svoje ladje, da ne bi bile obkoljene. Prvotno so sicer mislili, da bi kar ostali tamkaj a incident z britanskimi ladjami na Jangceju jih je izučil, da kitajska osvobodilna vojska pri notranjih kitajskih zadevah ne pozna šale napram tujcem. Tako je danes odplula iz Šanghaja tudi britanska vojna ladje «Blackswan», ki je posledila tuja ladja, ki je zapustila šanghajsko pristanišče.

Glasnik ameriškega državnega tajništva je danes potrdil, da so vsi člani ameriškega diplomatskega osebja prejeli navodilo, naj ostanejo na svojih mestih. Pač pa so ZDA prekinile dobavljati Šanghaju bombaž; 17 ladij, ki so bile namenjene tjakaj, je dobilo povelje, da krenejo na Japonsko. To pa zaradi tega, kot poroča «Reuter», ker lahko takoj pride do zasedbe Šanghaja po četah kitajske osvobodilne vojske, če dajo poveljniki tako povelje. Razne ameriške «pomoči» bodo takoj prenehale, čim bo Šanghaj zaseden po osvobodilni vojski in bodo namenjene le še tistim conam, ki bodo še ostale pod nacionalisti. V tem se vidi pravi «človekoljuben» namen Marshallovega plana in podobnih ustanov.

V večernih urah je prišlo poročilo agencije «France Presse», da so čete demokratične vojske zasedle Sučou na progi med Nankingom in Šanghajem. Nacionalistično poročilo priznava, da so se nacionalistične čete umaknile šest kilometrov vzhodno od mesta. Tudi telefonska zveza med Nankingom in Šanghajem je bila pretrgana in vlak vozi le do določene postaje iz Šanghaja.

Kitajska narodnoosvobodilna vojska je na poti iz Wuhuja zasedla Suačen in koraka proti velikemu premogovnemu centru Kvangteh, 50 km vzhodno od Wuhuja.

Danes popoldne je po treh mesecih, odkar je odstopil kot predsednik, Čangkajšek prvič dal zopet javno izjavo kot vodja kuomintanga. Dejal je, da bi moralo ljudstvo pomagati vladi v «borbi proti komunizmu». «V treh letih bomo zmagali», je še pristavil. Ne zavedajoč se svoje nepomembnosti je še govoril, da bo podpiral Licungjena in Hojingčina. Postavil se je nadalje v vlogo strateškega komentarja in izjavil, da so «komunisti, ko so izvedli ofenzivo na drugi breg Jangceja, zagrešili isto politično in vojaško napako, ki je povzročila polom Japonske». V kratkem se bo gospod Čangkajšek prepričal, da se je pošteno zmotil.

Protest Jugoslavije zaradi usmrtitve grških sindikalistov

Velike zgube monarhofašistov na odseku Gramos-Smolikas-Voion - Pri Pirgosu vodi ofenzivo ameriški general Van Fleet

ATENE, 27. — Med ostrimi bojami na odseku Gramos-Smolikas-Voion v dneh od 24. do 26. aprila so vladne čete izgubile več kot 2100 mož. Štiri sovražna letala pa so bila zbita.

Da bi osvojili Pirgos-Strakani in druge utrjene točke na tem odseku, so pričeli monarhofašisti pod osebnim vodstvom ameriškega generala Van Fleeta, vrhovnega poveljnika monarhističnih čet Papagosa, generalnega inšpektorja oboroženih sil policije Vendirisa in poveljnika prvega vladnega korpusa ofenzivo. Z velikimi izgubami je vladnim četam sicer uspelo nekoliko napredovati na neki točki. Toda po uspešnem obrambnem ognju so čete demokratične vojske prešle v protinapad in potisnile monarhofašiste na njihove izhodiščne položaje. Boji se nadaljujejo.

Jugoslavija je vložila pri predsedniku glavne skupščine OZN protest zaradi usmrtitve grških sindikalistov. Pozvala je predsednika, naj nastopi proti grški vladi, da preneha s sistematičnim uničevanjem grških patriotov. V svoji brzojavki na Herberta Evatta izjavlja jugoslovanski delegat Popović, da sta bila sindikalista Dimitriu in Elefteriadis, za katera je predsednik skupščine OZN nedavno intervenviral, usmrčena. Popović pa je Evatta tudi opozoril, da se jugoslovanska delegacija ni mogla že v torek pridružiti s svojim protestom Poljski, Beli Rusiji in Ukrajini, ker je predsednik politične komisije Belgijec Fernand Van Langenhove odločil, da to vprašanje ni vpisano na dnevnem redu komisije. Nadalje opozarja Popović Evatta na usmrtitev grških patriotov, od katerih je bilo devet ustreljenih med 1. in 10. aprilom.

Prvi maj v Jugoslaviji

je tudi pregled lastnih sil in sposobnosti

BEOGRAD, 27. — Pri prvomajskih proslavah v Beogradu bodo letos jugoslovanski industrijski delavci razstavili na desetine modelov novih strojev in kmetijskega orodja, kar je večina originalno delo domačih tehnikov.

Trgovanje ČSR z grškimi monarhofašisti

BEOGRAD, 25. — «Borba» kritizira ravnanje češkoslovaške vlade, ki trguje z monarhično atensko vlado in v zameno za limone in oranže daje aluminij, avtomobile in kamione tistim gospodovalcem v Grčiji, ki vodijo vojno proti grškemu ljudsstvu in demokratični vladi.

List piše, da je češkoslovaško ministrstvo za zunanjo trgovino pozvalo svoja podjetja, naj mu dostavijo seznam proizvodov, ki jih žele prodati Grčiji, da ga bo lahko pravočasno predložilo ministrstvu za zunanjo trgovino v Atenah, kjer so v veljavi strogi predpisi glede uvoza in izvoza, kot pravi navodilo češkoslovaškega ministrstva za zunanjo trgovino.

«To ni prvi ukrep češkoslovaških odgovornih predstavnikov za povečanje trgovskih zamenjav z monarhično Grčijo», piše «Borba». «Po pogodbi, ki jo ima CSR z Grčijo že od avgusta 1947, se je obvezala, da bo atenski vladi dobavila stroje, tekstil in kemične proizvode poleg stavbnega lesa v vrednosti 600 milijonov češkoslovaških kron letno. Razen tega je češkoslovaška vlada pooblastila češkoslovaške trgovce, da za transakcije z grškimi monarhisti do višine 400 milijonov kron CSR.

Curtis Calder ne more takoj postati minister

WASHINGTONG, 27. — Curtis E. Calder, predsednik družbe «Electric Bond» bo sprejel imenovanje za vojnega ministra namesto Kennetha Royalla. Ko je Calder to sporočil, je obenem povedal, da bo mogel sprejeti funkcijo vojnega ministra šele čez dva meseca. Pomočnik podtajnika v ministrstvu Gordon Gray bo postal podtajnik in bo do imenovanja Calderja opravljal njegove funkcije.

BEOGRAD. — S četrte konference mestnih organizacij Ljudske fronte Beograda so poslali na pariški mirovni kongres pozdravno brzojavko, v kateri izjavljajo, da se člani fronte, delovno ljudstvo Beograda, odločno priključujejo borcem za mir in za sodelovanje med narodi.

TIRANA. — Predsednik prezidija ljudske skupščine republike Albanije je včeraj sprejel novega jugoslovanskega ministra pri albanski vladi Jaška Petriča, ki je izročil svoje poverilnice.

Ponoven razgovor med Malikom in Jessupom

Zaradi nevzdržnega položaja so zahodne države dale pobudo za razgovore

Pogajanja so možna edinole v duhu potsdamskih sklepov, ki določajo ustanovitev enotne in demokratične Nemčije

WASHINGTON, 27. — Sovjetski delegat v OZN Jakob Malik in ameriški delegat Philip Jessup sta imela danes ponoven razgovor. Jessup je Maliku uradno sporočil stališče ZDA, Velike Britanije in Francije glede ukinitve omejitev prometa med Berlinom in zahodnimi področji ter med vzhodnim in zahodnimi področji Nemčije ter o konferenci sveta zunanjih ministrov. To so javili s kratkim poročilom, ki so ga danes izročili tisku. Poročilo dodaja, da bosta britanska in francoska vlada stalno obveščeni o razgovorih.

Dalje javlja poročilo, da predstavlja današnja konferenca nadaljevanje pol uradnih razgovorov med Jessupom in Malikom glede omenjenih omejitev v Berlinu in glede določitve morebitnega sestanka sveta zunanjih ministrov.

Po razgovoru z Malikom je imel Jessup razgovor s francoskim delegatom Chauvelom in z britanskim delegatom Alexandrom Cadoganom.

V zvezi s temi razgovori komentira svetovni tisk poročilo agencije TASS na različne načine. «New York Times» seveda piše, da gre za «strateške ukrepe Sovjetske zveze», ki naj bi opustila borbo za Berlin in jo razširila na vso Nemčijo. Tudi «New York Herald Tribune» sluša prikriti težave, ki jih zahodne države imajo v Nemčiji, in trdi, da gre za «nov manever v hladni vojni».

Pariški tisk pa na splošno poudarja, da gre za nov važen dogodek v sovjetsko-ameriških odnosih. Pierre Courtade piše v «Humanité», da v sovjetskih pogojih ni nobene dvoumnosti. Pri tem pa se ne sme prikrivati dejstvo, da duh, v katerem bi hoteli Angleži, Francozi in Američani začeti diskusijo, ni nikakor primeren, da bi olajšal delo za pripravo sestanka sveta zunanjih ministrov. Ameriška vlada je znova postavljena pred svojo odgovornost. En sam odgovor je mogoč. Ta odgovor je lojalen «da» v duhu štiristranskih potsdamskih sklepov, ki določajo ustanovitev enotne in demokratične Nemčije.

Berlinski list «Nacht Express», ki izhaja na sovjetskem področju in ki pojasnjuje, kaj je zahodne države privedlo do tega, da so dale pobudo za sedanje razgovore, piše: Zahodne države so dale pobudo za razgovore, ker imajo velike težkoče, ki izhajajo iz izolacije Zahodne Nemčije in iz nevzdržnega položaja, ki izhaja iz obstoja dveh valut v Berlinu.

Iz Londona poročajo, da je Velika Britanija pripravljena določiti datum za sklicanje sveta zunanjih ministrov pred ukinitvijo omejitev glede prometa v Nemčiji. Ta sestanek bi lahko bil v Parizu še pred sestavo vlade v Zahodni Nemčiji, ki se predvideva v mesecu juliju. Kakor poroča berlinski radio, je predsednik Komunistične partije Zahodne Nemčije Max Reimann izdal proglas na nemško ljudstvo, naj se bori proti ustanovitvi ločene zahodne nemške države in proti okupacijskemu statutu

V Indiji so zopet streljali na demonstrante

KALKUTA, 27. — Policija je danes popoldne streljala na udeležence sprevoda, ki so ga organizirali študentje. Sprevoda se je udeležilo okrog dva tisoč oseb, med njimi tudi mnogo žensk. Po še nepotrjenih poročilih je bilo sedem demonstrantov ubitih. Študentje so priredili podobno demonstracijo tudi prejšnji ponedeljek v proslavo pada Nankinga.

FRANKFURT, 27. — Radio Leipzig je danes sporočil, da je po podatkih delavske zbornice Bicone bilo v marcu v Biconi 1.132.000 brezposelnih. Brezposelnost je posebno velika v renski in westfalski pokrajini.

PRAGA — Notranji minister in ministrstvo za socialno skrbstvo pripravlja dekret, po katerem bodo vsi tisti, ki nimajo volje do dela, predani organom za zaščito dela, ki jih bodo napotili na delo.

Vedno večja smelost v borbi za mir!

Proglas svetovnega kongresa pristašev miru

Svetovni kongres pristašev miru v Parizu je izdal sledeči proglas:

Delegati narodov, ki smo prišli iz 72 dežel; žene in moški različne kulture, vere in narodnosti se zavedamo strašne nevarnosti, ki še vedno grozi svetu: nevarnosti vojne. Štiri leta po svetovni vojni se nadaljuje nevarno tekmovanje v oboroževanju. Znanost, ki bi morala človeštvu zagotoviti srečno življenje, se usmerja v morilne, uničevalne in vojne namene. Vojna uničuje Vietnam, Indonezijo, Malezijo, Grčijo.

Zbrani na tem velikem svetovnem kongresu pristašev miru, izjavljamo, da smo znali braniti svobodo duha in da propagandisti o neizbežnosti vojne niso uspeli vplivati na naše mišljenje.

Dobro vemo, kdo je prekršil dogovore, ki so bili sklenjeni med velikimi državami ob koncu druge svetovne vojne in ki so poudarjali možnost mirnega sožitja med različnimi socialnimi in političnimi sistemi. Vemo, kdo krši ustanovno listino Združenih narodov. Vemo, kdo je tisti, ki smatra za kos papirja pogodbe, ki bi morale čuvati mir med narodi; tisti, ki odklanja predloge za sporazum o razorožitvi; tisti ki se oborožuje do zob in označuje samega sebe kot napadalca.

Atomska bomba ni obrambno orožje.

Odklanjamo udeležbo v igri tistih, ki hočejo postaviti blok držav proti drugemu bloku držav. Smo proti politiki vojaških zavezništev, ki je v preteklosti imela vedno katastrofalne posledice. Smo proti kolonializmu, ki neizbežno ustvarja konflikte in ima lahko odločilno funkcijo za sproženje nove svetovne vojne. Obsojamo zopetno oborožitev Zahodne Nemčije in Japonske, kjer zopet oborožujejo povzročitelje zločinov proti človeštvu.

Gospodarski prelom, ki so ga hoteli in organizirali proti skupinam držav, je že zavzel značaj vojne kršitve.

Začetniki hladne vojne so že prešli s točke navadnega vojnega izsiljevanja na odkrito pripravljanje nove vojne.

Toda obstaja dejstvo, ki karakterizira svetovni kongres pristašev miru, in sicer dejstvo, da narodi niso več pasivni ter nameravajo prevzeti aktivno in konstruktivno funkcijo.

Ti narodi, zastopani na našem svetovnem kongresu pristašev miru izjavljajo:

Smo za ustanovno listino Združenih narodov, proti vsem vojaškim zavezništvom, ki kršijo to listino in vodijo do vojne. Smo proti ogromnim vojaškim bremenom, ki so vzrok revščine med narodi.

Smo za prepoved atomskega orožja in vseh sredstev za množično uničevanje človeških bitij; zahtevamo omejitev in uvedbo mednarodnega nadzorstva nad uporabo atomske energije v izključno miroljubne namene in v dobrobit človeštva.

Borimo se za narodno neodvisnost in za miroljubno sodelovanje vseh narodov ter za pravico narodov, da sami razpolagajo s svojo usodo, kar je bistveni pogoj svobode in miru.

Protivimo se vsem tistim pobudam, ki hočejo omejiti in ukiniti demokratične svoboščine, da bi vojni odprle prosto pot.

Ustvarjamo splošno fronto za obrambo miru in pravice in da onemogočimo vojno propagando, ki zastruplja javnost.

Obsojamo vojni histerizem, rasno propagando ter propagando razdvajanja in nesloge med narodi, ki hoče preprečiti sodelovanje.

Hočemo obsodbo in bojkotiranje tiska, filmov, knjig, osebnosti in organizacij, ki delajo za pripravo nove vojne.

Mi, ki smo zapečatili enotnost vseh narodov zemlje, oomo z isto vnemo zastavili vše naše sile, da zagotovimo mir.

Ostali bomo budni in ustanavljamo pravi mednarodni svet demokratičnih organizacij in intelektualcev za obrambo miru na svetu. Ta svet bo tiste, ki hočejo vojno, nenehno opozarjal na ljudske sile, ki bodo znale vsiliti mir.

Naj žene in matere, ki so upanje sveta, vedo, da smatramo za sveto dolžnost braniti življenje njihovih sinov in varnost domov.

Naj nas mladina posluša in naj se združi ne glede na politično ali versko prepričanje, da se kolektivni umor spravi s svetlih poti bodočnosti.

Svetovni kongres pristašev miru slovesno proglaša, da je obramba miru sedaj naloga vseh narodov. V imenu 600 milijonov žena in moških, ki so zastopani na svetovnem kongresu pristašev miru, se obrača na narode sveta s pozivom: «Smelost, vedno večja smelost v borbi za mir».

Znali smo se združiti.

Znali smo se razumeti.

Pripravljeni in odločeni smo znagati bitko za mir, t. j. bitko na življenje.

K določilom VU o predvolivni borbi

Na drugi strani našega lista objavljamo določila, ki jih je vojaška uprava izdala za dobo volivne borbe z namenom — kakor pravi — «da bodo politične stranke lahko širile svoje poglede na politična vprašanja». K tem določilom, ki imajo namen «dovoliti političnim strankam čim večjo svobodo govora in čim več olajšav», pripominjamo sledeče:

Politična zborovanja so sicer dovoljena, toda pod pogojem, da to «dopušča javni red in prometni predpisi». To pomeni, da se bo kompetentna oblast lahko vedno izgovarjala, da tega ali onega zborovanja ne more dovoliti, ker pač to ne dopuščajo javni red in prometni predpisi, in na ta način pripomogla k čim večji svobodi govora in k čim večjim olajšavam «širjenja pogledov političnih strank».

Glede dovoljenja govornikom iz neposredno sosednih ozemelj področja pa pripominjamo, da gre to edinole v prid govornikom iz Italije, ker vsakdo dobro ve, da je meja med cono A in Italijo v glavnem samo na papirju in da se na tej méji tako rekoč dokumenti niti ne pregledujejo. Dosedanja praksa pa nam dokazuje, da je bil nastop javnih delavcev iz Jugoslavije na Tržaškem ozemlju skoro vedno onemogočen s strani VU.

Volivni odbor Slovansko-italijanske ljudske fronte je svoječasno zahteval od vojaške uprave, naj bi se za časa volivne kampanje zajamčila svoboda zborovanja v prostorih in na prostem brez prejšnjega policijskega dovoljenja. Iz določil, ki jih objavlja VU, pa je razvidno, da z njimi takšna svoboda ni zajamčena, temveč da bo potrebno vlagati najmanj tri do pet dni prej prošnje.

Glede uporabe tržaške radijske postaje pa na žalost omenjena določila VU še vedno molčijo.

Gospodoma Palutanu in Mianiju

Včeraj nam je predsedstvo cone poslalo službena «navodila» za vlaganje kandidatnih list, tržaško županstvo pa razglas, da se bodo volitve vršile v Trstu 12. t. m. Oboje: navodila in razglas sta tiskana samo v italijanščini. Predsednik cone Palutan in tržaški župan Miani namreč kljub našim brezštevilnim protestom in zahtevam, da morajo tako predsedstvo cone kakor tudi občina objavljati službene razpise in razglase tudi v slovenščini, nočeta o tem ničesar slišati. Oba gospoda prebivalce slovenske narodnosti in njihov materinski jezik enostavno ignorirata, prav tako kot so ga ignorirali več desetletij fašistični raznjaki in njihova vlada.

Mi proti takšnemu fašističnemu početju obeh odgovornih gospodov pri coni in občini ponovno najostreje in najodločneje protestiramo in zahtevamo, da omenjena gospoda končno prenehata z ignoriranjem slovenskega življa, ignoriranjem, ki je danes štiri leta po zmagi nad fašizmom — blago rečeno — sramota za vsakega normalnega človeka, ker ne dokazuje nič drugega kot to, da si omenjeni gospodje nikakor ne morejo izbiti iz svojih šovinističnih glav fašističnih metod zatiranja enakopravnega jezika enakopravnega naroda.

Vprašamo gospoda Palutana in Mianija kakor tudi tiste, ki so jih na njuna odgovorna mesta postavili, kako si zamišljajo demokratične in svobodne volitve, ko pa nam oblast niti objav zanje noče sporočati v našem materinem jeziku?

Spored prvomajskih proslav

V nedeljo 1. maja 1949 ob **10** na trgu **ROTONDA DEL BOSCHETTO**

veliko prvomajsko zborovanje

Govorita tovariša **BRANKO BABIČ in LAURENTI EUGENIO**

Ob **14.30** na **stadionu „PRVI MAJ“**
Strada Guardiella št. 7

fizkulturni nastop

PROSTE VAJE, PEVSKI ZBORI, ŠPORTNE PRIREDITVE, PLES

Ker 1. maja ne bodo vozili tramvaji in avtobusi, naj vsi, ki se bodo udeležili dopoldanskega zborovanja in popoldanskega fizkulturnega nastopa in ki stanujejo daleč od Sv. Ivana, prinesejo s seboj kosilo, da se jim ne bo treba vračati domov in da bodo lahko po zborovanju odšli takoj na stadion pri Sv. Ivanu!

Vojaška uprava je za izvedbo gornjega programa izdala zaprošena dovoljenja.

PROGRAMMA dei festeggiamenti per il I. maggio

Domenica 1. maggio 1949 ore **10** alla **ROTONDA DEL BOSCHETTO**

GRANDE COMIZIO del I. MAGGIO

Parleranno i comp. **BRANKO BABIČ e EUGENIO LAURENTI**

Ore **14.30** allo **Stadio „Primo maggio“**
STRADA GUARDIELLA No. 7

SAGGIO SPORTIVO

ESERCIZI GINNICI, CANTI CORALI, GARE SPORTIVE E BALLO

Poichè il 1. maggio i tram e le autocorriere non circoleranno, tutti coloro che parteciperanno al comizio del mattino ed al saggio sportivo nel pomeriggio, e che abitano lontano da San Giovanni, portino seco il pranzo per poter recarsi tosto dopo il comizio allo stadio a San Giovanni!

Il GMA ha già autorizzato il suddetto programma.

„COMUNICATO“ Vidalijevih razbijaških agentov v ES glede prvomajske proslave

Sinoči smo prejeli nekakšen «comunicato» s podpisom «La Confederazione dei Sindacati Unici», toda brez žiga in brez podpisa katerega koli odgovornega funkcionarja ES. Ta «comunicato», ki sta ga sestavila prav gotovo znana Vidalijeva razbijaška agenta v vodstvu ES Radich in Slavec, se zaganja ob v našem dnevniku najavljeno prvomajsko proslavo na trgu Rotonda del Boschetto in na stadionu «Prvega maja» ter obtožuje naš «odbor za 1. maj Slovansko-italijanske fronte», da dela na tem, da bi razbil enotnost, da bi razcepil razredno sindikalno organizacijo in postavil delavce proti delavcem ter da meče omenjeni odbor v isti koš z delodajalskim sindikatom «Camera del Lavoro» itd. itd.

Vprašamo in zahtevamo, da nam razbijaški Vidalijevi agenti v vodstvu ES Radich, Slavec et comp. odgovorijo na sledeča vprašanja:

Deset tisoči članov Zveze enotnih sindikatov se ne strinjajo s sedanjim Vidalijevim razbijaškim vodstvom ES, ki že deset mesecev blati novo Jugoslavijo, katere narodi z ogromnimi napori in po žrtvovalnostjo gradijo socializem v svoji državi, in ki se ne strinjajo z zloglasno klevetniško resolucijo IU. Kljub temu so predstavniki teh deset tisočev, zavedajoč se potrebe in nujnosti enotnega nastopa vseh demokratičnih sil našega ozemlja, dali pobudo in tudi sestavili skupaj z Vidalijevimi pristaši skupni odbor za proslavo letošnjega 1. maja. Na Vida, lijevo zapoved (glej «Il Lavoratore») so Vidalijevi pristaši ta odbor brez vzroka razbili. Kdo je torej že pred meseci brez vzroka onemogočil prvi korak za enotno proslavo letošnjega 1. maja? Vidali in njegovi podrepniki, med katere spadata sedanja voditelja ES Radich in Slavec! Kaj sta Radich in Slavec storila proti temu razbijanju skupnega odbora?

V našem dnevniku smo objavili neštetо pozivov Vidalijevi skupini, v katero spadata tudi Radich in Slavec, da se za vsako ceno priredi skupna proslava letošnjega 1. maja brez ozira na stališče posameznikov glede resolucije IU. Vidalijeva skupina, med katero spadata Radich in Slavec, je (glej «Il Lavoratore») vse pozive ob strupenem zmerjanju enostavno odklonila. S tem sta se strinjala tudi Radich in Slavec z vsem sedanjim Vidalijevim vodstvom ES vred! Zakaj ni to vodstvo našega poziva sprejelo? Zakaj je to vodstvo, namesto da bi sprejelo naš poziv za enotno prvomajsko proslavo, uporabilo policijo za razbijanje kongresa Kmetijske strokovne zveze Enotnih sindikatov? Zakaj je to vodstvo namesto tega v nasprotju s statutom ES razpustilo Strokovno zvezo ES prosvetnih delavcev? Mar to ni cepljenje razredne sindikalne organizacije?

Centralni komite Komunistične partije za Tržaško ozemlje je kljub vsemu temu pozval Vidalijevo skupino, v katero spada tudi sedanje vodstvo ES, naj se zaveda svoje odgovornosti in sprejme naš poziv za enotno prvomajsko proslavo. Vidalijeva skupina je tudi ta poziv odklonila in njena agentura v vodstvu ES — Radich in Slavec et comp. — je namesto tega pozvala na enotno prvomajsko proslavo vodstvo delodajalske Delavske zbornice, ne pa tistih deset tisočev članov Enotnih sindikatov, ki se ne strinjajo z vidalijevskim blatenjem nove Jugoslavije in zzloglasno resolucijo IU. Mar sta prvaka Vidalijeve skupine Radich in Slavec iz vodstva ES hotela na ta način enotnost tržaškega delovnega ljudstva ali enotnost z imperialističnimi hlapci v vodstvu Delavske zbornice?

Kdo je torej kriv, da bomo imeli v nedeljo dve prvomajski proslavi?

Očitno sta temu kriva Radich in Slavec in ostali voditelji Vidalijeve razbijaške skupine, ki so na Vidalijevo zapoved (glej «Il Lavoratore») proglasili, da bodo pod imenom ES priredili prvomajsko proslavo in pozvali zopet samo delodajalsko Delavsko zbornico, ne pa deset tisočev svojih članov, ki se ne strinjajo z blatenjem nove Jugoslavije in z zloglasno resolucijo IU.

Zato pozivamo vse delavstvo, da se udeleži prvomajske proslave, ki jo prirejuje odbor za 1. maj Slovansko-italijanske ljudske fronte na trgu Rotonda del Boschetto in na stadionu «Prvega maja», proslave, ki bo v tradicionalnem duhu protiimperialistične in protifašistične borbe, v duhu, v katerem so bile vse dosedanje prvomajske proslave med vojno in po vojni, ne pa proslave, ki jo na kapitulantski socialdemokratični način prirejajo Vidalijevi frakcionaši, ki hočejo letošnji prvomajski proslavi odvzeti njeno tradicionalnega borbenega duha!

GENERAL AIREY v WASHINGTONU ali nestrpno pričakovanje...

«Italianissimi» uredniki «Giutinenega» tiska so se na veliko razpisali o obisku generala Aireya, vrhovnega poveljnika anglo-ameriških čet cone A v Washingtonu. Od tega obiska namreč pričakujejo zajetno predvolivno injekcijo, kakršna je bila lansko leto pred volitvami 18. aprila marčna tristranska izjava glede priključitve Trsta k Italiji, ki je tako neslavno zaspala. «Giuntine» stranke namreč brez podobne injekcije s težkim srcem mislijo na predvolivno borbo, še bolj pa na rezultate junijskih upravnih volitev ter prosijo vse svetnike, da bi generala Aireya razsvetlili, tako da bi Trumana, Achesona pa tudi naslednika umno obolelega vojnega ministra Forrestala o potrebi te predvolivne injekcije za deset ran božjih vendarle nekako prepričal...

TRŽAŠKI DNEVNIK

STADION BO KMALU GOTOV

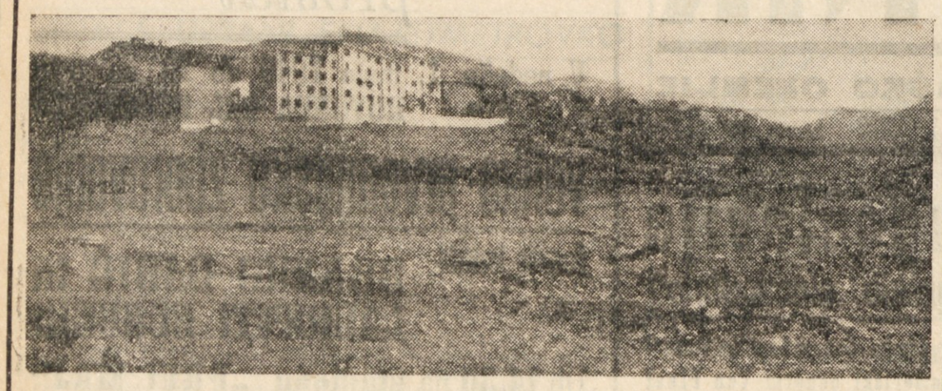

TELOVADNE OBLEKE

Preglejte, če so vse telovadne obleke v redu! Preizkusite jih še pred soboto, da pri vajah in pri nastopu ne bo popravljanja. Za vsak primer vzemite s seboj šivanko in sukanec.

Vsi oddelki nastopajo v belih telovadnih čevljih, ki si jih mora nabaviti vsak sam. Kdor nima telovadnih čevljev, naj si napravi bele copate.

Bele kratke nogavice so predpisane samo za posebne točke, «Hej, tovariši!» in «Že nam sonce lepše sveti».

PREHRANA

Prinesite s seboj posodo za hrano, da ne bo težkoč pri razdeljevanju.

DRŽITE SE NAVODIL!

Držite se točno vseh navodil, ki jih boste dobili v «Primorskem dnevniku» in od vaditeljev, da ne bo nepotrebnega zamujanja. Kjer je disciplina, je red, in kjer je red, je uspeh.

Potrudite se, da v teh zadnjih dneh še izpilite vaje, da bo nastop čim lepši. Kjer se vam zdi potrebno, zahtevajte vaditelja. Prihajajte k vajam točno!

Brezposelnost na Tržaškem tesno povezana z vprašanjem upokojencev in mladih delavcev

Ker se nahaja nastavitveni urad (ufficio di collocamento) pod direktno kontrolo vojaške uprave, ne moremo razpolagati s točnimi podatki o resničnem številu brezposelnih delavcev na Tržaškem ozemlju. Toda sodeč po podatkih, ki jih izdaja ta urad, je število brezposelnih na Tržaškem ozemlju okrog 20 do 23 tisoč.

Vojaška uprava sicer «dvomi» o resničnosti te številke, ki naj bi bila po njenem mnogo previsoka in to zaradi tega, ker naj bi bili v to število všteti tudi «mnogi» «lažni» brezposelni, ki so že nekje zaposleni, a prejemajo kljub temu še vedno brezposelno podporo.

In prav zaradi teh «lažnih» brezposelnih je vojaška uprava odbila predlog o povišanju podpor brezposelnim, češ da tega ne more sprejeti, dokler je med številom brezposelnih še toliko oseb, ki prejemajo podporo, kljub temu da se že zaposlene. Pri tem, ko poudarja prav to dejstvo, pa pozablja vojaška uprava, da je nastavitveni urad (ufficio di collocamento) pod njeno direktno kontrolo in je torej zaradi tega sama direktno odgovorna za to, da so do danes vršili premalo strogo kontrolo nad številom resnično brezposelnih delavcev ter nad številom tistih, ki do te podpore ne bi imeli več nikake pravice. Če torej statistični podatki tega urada ne odgovarjajo resnici, nosi za to odgovornost edinole vojaška uprava in nihče drugi.

Ker se dogajajo v poslovanju nastavitvenega urada mnoge nepravilnosti v škodo brezposelnih delavcev, je nujno potrebno zahtevati od vojaške uprave, da prične z ostro kontrolo vseh tistih, ki so vpisani kot brezposelni ter prejemajo kot taki tudi podporo, kar bi pripomoglo k razčiščenju vprašanja o resničnem številu brezposelnih delavcev na Tržaškem ozemlju. Prav tako je treba zahtevati od vojaške uprave, da uvede kontrolo nad vsemi tistimi zaposlenimi delavci, ki nimajo vseh potrebnih dokumentov ter nimajo kot tujci tudi nobene pravice do zaposlitve; obenem je treba zahtevati od vojaške uprave, da dovoli sindikalnim organizacijam vršiti kontrolo nad nastavitvenim uradom, s čemer bi se lahko preprečile marsikatere nepravilnosti pri nameščanju delavcev na nova službena mesta.

Vprašanje brezposelnosti je seveda tesno povezano z vprašanjem upokojencev kot tudi mladih delavcev. Čim bi bilo namreč rešeno vprašanje upokojencev, ki prejemajo tako nizko pokojnino, da se z njo nikakor ne morejo preživljati, bi bilo obenem že skoraj rešeno vprašanje naraščanja brezposelnosti kot tudi zaposlitve mladih delavcev. Če danes trdi vojaška uprava, da statistični podatki o številu brezposelnih na Tržaškem ozemlju ne odgovarja resnici, potem bi jim mi odgovorili, da so lahko v tem številu resnično všteti tudi takšni, ki nimajo pravice do brezposelnosti, toda za to ne nosijo odgovornosti tržaški delavci, temveč vojaška uprava sama: vendar bi lahko zaradi pokojnin, ki jih prejemajo tržaški upokojenci, ki so prisiljeni iskati si novo zaposlitev, da se lahko preživljajo, pristeli med brezposelne tudi vse tržaške upokojence, ki jih je skupno nič manj kot 27.151. Če bi se torej odgovorne oblasti odločile ter rešile vprašanje povišanja pokojnin tržaškim upokojencem, bi prav za prav prispevale k razčiščenju položaja med brezposelnim delavstvom, ki bi lahko zavzelo službena mesta, katera držijo še do danes že nad 65 let stari delavci.

Pri vsem tem, ko delodajalci skoraj vseh tržaških tovarn in podjetij zmanjšujejo število svojih uslužbencev, morajo delavci v nekaterih tovarnah delati tudi nadure, kar nam je ponoven dokaz, da se delodajalci z odpuščanjem z dela svojih uslužbencev samo okoristijo. Brezposelni delavci zato odločno zahtevajo, da store odgovorne oblasti vse potrebno, da se prekine z delom nadur ter da sprejme tovarna, ki ima potrebo takojšnje izgotovitve naročil, nove moči na delo.

Ker je do sedaj prejela vojaška uprava mnogo načrtov za rešitev problema brezposelnosti ter se je tudi izrazila, da se pri takem številu «načrtov» ne «ve odločiti», katerega bi v «korist» brezposelnih sprejela, bi bilo nujno potrebno, da se končno sestanejo predstavniki odgovornih oblasti, javnih uprav kot tudi sindikalnih organizacij, da končno skupno razpravljajo o tem problemu ter mu najdejo tudi pravilno rešitev. S tem bi se preprečilo zavlačevanje rešitve tega vprašanja, ki bi moralo biti na teh skupnih sestankih skupno rešeno.

Polovica delavcev OMMSA je že prejela obvestilo o odpustu z dela

Kot smo že v našem časopisu poročali, je pričelo vodstvo tovarne OMMSA z likvidacijo podjetja, zaradi česar je prejela že polovica tamkaj uslužbenih delavcev obvestilo o odpustu z dela.

Predstavniki sindikalnih organizacij so takoj odšli na urad za delo, kjer so protestirali proti nameravani likvidaciji tovarne OMMSA, pri kateri bo izgubilo svojo zaposlitev precejšnje število delavcev, ki bodo tako še povečali vrste brezposelnih na Tržaškem ozemlju. V svojem protestu so še prav posebno naglasili to, da nosi največjo odgovornost za likvidacijo tovarne OMMSA prav vojaška uprava, ki je toliko časa obljubljala rešitev perečega položaja v tem podjetju, ne da bi v resnici te svoje obljube izpolnila. S tem torej preneha z obratovanjem ena najstarejših tržaških tovarn, ki je bila zaradi svojih prvovrstnih izdelkov znana in cenjena daleč naokrog.

Advokat Levitus je sindikalnim predstavnikom obljubil, da se bo zastvar zavzel pri vojaški upravi ter bo takoj za tem sklical prizadete stranke, katerim bo lahko javil odgovor odgovornih oblasti glede tega vprašanja.

Ogorčenje med prizadetim delavstvom tovarne OMMSA je zelo veliko.

ES ustanovili urad za brezposelne

V kratkem bo sklicana glavna skupščina brezposelnih delavcev Tržaškega ozemlja

Zveza enotnih sindikatov je ustanovila na svojem sedežu v ul. Imbriani 5, soba št. 4, urad za brezposelne delavce, ki bo pomagal posebni komisiji za brezposelne pri reševanju problema naraščanja brezposelnosti na Tržaškem ozemlju.

Kdor izmed brezposelnih ali tudi aktivnih delavcev ve za primere izplačevanja podpor delavcem, ki do te nimajo nikake pravice, ali pa ve za primere nepravilnega poslovanja nastavitvenega urada (ufficio di collocamento), naj jih javi po možnosti pismeno (s svojim podpisom) temu uradu, ki bo skušal s posredovanjem pri odgovornih oblasteh rešiti vse te primere ter preprečiti izplačevanje podpor tistim delavcem, ki imajo novo zaposlitev ter ne morejo zaradi tega prejemati še podporo za brezposelne. V primeru, da gre tudi za težje primere kršenja pravic tržaških brezposelnih delavcev, bo urad za brezposelne o tem obvestil odgovorne oblasti kot tudi demokratično časopisje.

KOMISIJA ENOTNIH SINDIKATOV ZA BREZPOSELNE (PRIPRAVLJALNA):

Komisija za brezposelne, ki je bila izvoljena na zadnji seji brezposelnih delavcev dne 26. t. m., bo imela svoj prvi sestanek dne 29. aprila ob 19 na sedežu v ul. Imbriani.

GLAVNA SKUPSCINA BREZPOSELNIH DELAVCEV:

Kot je bilo že sklenjeno na zadnji seji brezposelnih delavcev, bo v čim krajšem času sklicana glavna skupščina brezposelnih delavcev Tržaškega ozemlja.

Zveza ES za brezposelne ni še določila dne za sklicanje te glavne skupščine, ker pričakuje odgovor Delavske zbornice na svoj poziv za sklicanje enotne glavne skupščine vseh brezposelnih delavcev Tržaškega ozemlja.

Kmetje so si nabavili 26. krav najboljše švicarske pasme

Včeraj ob 9 in pol je prišlo na novo opensko postajo 26 mlekaric švicarske pasme. Te krave so kupili kmetje iz cone A Tržaškega ozemlja v Reziji in v Tirolah, kjer so najbolj znani kraji za to dobro pasmo. Agrarni inšpektorat je iz fonda, ki ga je dal kmetijski odsek pri VU na razpolago, določil 30%, ki jih bodo dobili kmetje, ki so si nabavili te krave od kupne cene, ki so jo plačali zanje. Te krave mlekarice pomenijo za našega kmeta velik kapital, saj dajejo tudi 20 in več litrov mleka na dan. Cena zanje pa je bila silno visoka in si prav zaradi tega teh krav ne morejo nabaviti vsi kmetje, ker jim velikokrat primanjkuje denarja celo za najpotrebnejše stvari.

KOLEDAR

Četrtek 28. aprila
Pavel, Slavica
Sonce vzhaja ob 4.58, zahaja ob 19.07. Dolžina dneva 15.09. Mlaj vzhaja ob 4.53, zahaja ob 19.34.
Jutri petek 29. aprila
Robert, Tankoslava

SPOMINSKI DNEVI

1920 je umrl slavni ruski znanstvenik K. A. Timirjazev. Rodil se je leta 1843.

ENOTNI SINDIKATI

Zveza vratarjev. Jutri 29. t. m. ob 14.30 bo v ul. Conti 11, III letni kongres vratarjev, ki so včlanjeni v ES. Zaradi važnosti pridite vsi!

Nameščenci v hotelih in menzah. Zveza nameščencev v hotelih, restavracijah, gostilnah in pivnicah so vabljeni na III. kongres, ki bo jutri 29. t. m. ob 15 v ul. Imbriani 5. Prosimo polnoštevilne udeležbe.

Zveza stavbenikov ES ima danes 28. t. m. sestanek glavnega odbora na sedežu v ul. Imbriani 5. Pridite točno ob 18 uri.

PROSVETNA DRUŠTVA

Pevski zbor Ivan Cankar javlja, da bo danes običajna pevska vaja moškega zbora.

Vsem tovarišem in tovarišicam, ki so na nedeljskem taboru Osvobodilne fronte slovenskega naroda za Tržaško ozemlje v Merčedolu sodelovali bodisi pri tehničnih delih kot pri postavljanju in demontiranju ter pri delu v paviljonih, se za njihovo prizadevnost in vnemo zahvaljujemo.

Doseženi uspeh naj bo vsem zadoščenje!

TAJNISTVO OF SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

OBJAVA

Odbor Novinarske zbornice je na svoji prvi seji določil sledeče funkcije: predsednik dr. Umberto Di Bin, tajnik Vittorio Zanaboni, blagajnik Dušan Hreščak. Začasni sedež zveze je v ul. Silvio Pellico št. 8-III.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE
za Tržaško ozemlje
Jutri 29. t.m. ob 20
gostovanje v dvorani kina
v ŠKEDNJU
z Galsworthyjevo
Srebrno tobačnico

Gledališče Verdi

Jutri zvečer bo pričela igrati v Verdiju gledališka skupina Nino Besozzi - Clara Tabody. Igrali bodo Kesserlinga «Arzenik in stare čipke».

Ista skupina bo igrala še naslednje igre: «Bivši učenec», «Božično darilo», «Paparino» in «Sreča v hiši».

Nočna služba lekarn

Manzoni, ul. Settefontane 39; Marchio, ul. Ginnastica 44; Ravasini, trg Libertà 6; Vielmetti, Borzna trg 12; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju imata stalno nočno službo.

Sončni mrk

Danes zjutraj ob 8.05 bo dosegel sončni mrk najvišjo stopnjo. Tokrat bo zakrita četrtina sonca. Začetek mrka ob 7.17, konec ob 8.57.

DAROVI IN PRISPEVKI

Požar Franc daruje 200 lir za sirote padlih partizanov.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 27. aprila 1949 se je v Trstu rodilo 17 otrok, umrlo je 8 oseb, porok pa je bilo 5.

Cerkvene poroke: brivec Nacich Josip in kartotehnika Canciani Antonija, slikar Wilic Dušan in gospodinja Urban Luciana, mehanik Cigni Ivan in gospodinja Aiuti Elda, težak Vatta Cirillo in bolničarka Filiputti Ivanka, uradnik De Palo Aurelio in gospodinja Baldini Liliana.

Umrli so: 50-letna Barbieri Helena, por. Berani, 6 dni stara Thaler Eva, mrtvorojen Canciani Iadran, 71-letni Gorjan Josip, 86-letna Cividino Lucija, vd. Presel, 62-letni Spazzapan Clemente, 84-letna Cabalzar Alojzija, vd. Savoini, 63-letni Kramer Nestore.

KINO

EXCELSIOR. 16.30: «Osvajalka src», Maureen O'Hara.
FILODRAMMATICO. 16: «Pašniki sovraštva», E. Flynn, O. De Havilland.
FILODRAMMATICO. 16: «Sejem ničevosti», Tyrone Power, C. Gray.
KINO OB MORJU. 15.30: «Raje imam kravo».
ITALIA. 15.30: «Zgodba dr. Wassella», G. Cooper, L. Day.
ALABARDA. 16: «Živa pokopana», ljubezenska zgodba, Milly Vitale, Paul Mueller.
VIALE. 16: «Toreadorji», Stan Laurel in Oliver Hardy.
IMPERO. 15: «Vesela vdova», po Leharjevi operети, J. Mac Donald, Maurice Chevalier.
GARIBALDI. 15.30: «Posvetitev», Henry Fonda.
MASSIMO. 16: «Pustolovščina v Bombaju», Clark Gable.
NOVO CINE. 18.30: «Ljudje z Zapada», John King.
IDEALE. 16: «Ljubimci brez ljubezni», R. Lupi.
SAVONA. 15.30: «Slast ljubezni», Deanna Durbin, Tom Drake.
ARMONIA. 15.30: «Praznik in kri», R. Montgomery.
ODEON. 16: «Če me imaš rad, me poročiš», Clark Gable, Lana Turner.
MARCONI. 16: «Senca drugega», D. Lamour.
AZZURRO. 18.30: «Junak ceste», Macario.
RADIO. 16: «Gospa iz Cunkinga», Ana May Wong.
BELVEDERE. 16.30: «Čudovita lutka», Ginger Rogers in David Niven.
ADUA. 14.30: «Frankensteinov teror».
VITTORIA. 18.30: «V Mabellini sobi», M. Auer.

RADIO

TRST II.
Četrtek 28. aprila 1949.

7.00: Koledar. 7.05: Jutranja glasba. 7.15: Napoved časa in poročila. 11.30: Iz simfoničnega repertoarja. 12.00: Novi svet. 12.10: Orkester Mark Warnow. 12.45: Napoved časa in poročila. 13.00: Ruske pesmi. 13.30: Razni virtuozi. 14.00: Poročila. 14.15: Pregled svetovnega tiska. 14.28: Čitanje večernega sporeda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Glasbeno predavanje. 18.30: Komorna glasba. 19.00: Slovenščina za Slovence. 19.15: Glasbene slike. 19.45: Napoved časa in poročila. 20.00: Holst The Planets. 20.30: Človek in priroda. 20.45: Znani ritmi. 21.00: Sergej Pugliese: «Morski konjiček» - veseloigra v 3 dejanjih. 22.00: Večerni koncert. 22.45: Plesna glasba. 23.15: Napoved časa in poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Ob sveči.

MALI OGLASI

URADNICA — slovenščina - italijanščina — dobi službo. Ponudbe na upravo «Primorskega dnevnika» pod «uradnica».

Iz Gropade

Proslava 8. obletnice Osvobodilne fronte

Predvčerajšnjim smo tudi Gropajci proslavili VIII. obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Zal se najavljeni množični sestanek ni mogel vršiti na prostem, kot je bilo predvideno. Kljub temu so domačini do zadnjega kotička napolnili prostore ter z navdušenjem in zanimanjem poslušali tov. Stoko, ki nam je orisal pomen in važnost proslave obletnice ter poudaril naše naloge in dolžnosti pri utrjevanju in krepitvi naše slavne Osvobodilne fronte, kajti le tako bomo najlepše in najbolje proslavili obletnico njene ustanovitve in z močno in borbeno organizacijo doprinesli k zmagi za našo dokončno osvoboditev izpod imperialističnega gospodstva.

Gropajske žene Gospodarski komisiji FLRJ v Trstu

Podpisane žene iz Gropade smo z ogorčenjem vzele na znanje, da so protest, ki so ga sestavili tukajšnji vidalijevci in naslovili na «Jugoslovansko gospodarsko komisijo v Trstu» objavili v časopisu «Delo». Nam ženam so izjavljali, da je to prošnja, ki jo bodo poslali na jugoslovansko gospodarsko komisijo ,da bomo lahko šle čez mejo. Protest v «Delu» in komentar pa sta napisana, kakor da bi bile vse žene v Gropadi sovražno razpoložene napram novi Jugoslaviji.

Posebno nas je razburilo, da so se poslužili tednika «Delo», katerega v vasi malo kdo čita zaradi laži, katerih v njem kar mrgoli.

Me, žene članice OF v Gropadi, smo trdno prepričane, da nam bodo še jugoslovanske oblmejne oblasti na roko in nam omogočile prehod preko bloka na naša polja, ker poznajo naš težek položaj. Trdno zaupamo v ljudsko oblast v Jugoslaviji, zato odklanjamo posredovanje takih časopisov kot je «Delo».

Obsojamo početje enega najhujših vidalijevcev v naši vasi Stefana Gojča, ki z raznimi intrigami in grožnjami ustrahuje in bega našo mirno vas. Opozarjamo [illegible] na tega človeka ter mu odrekamo vsako pravico, da bi nas kjer koli zastopal.

(SLEDI 65 PODPISOV)

„Internacionalisti" trgajo prvomajske lepake v Gropadi

V naši vasi je še nekaj vidalijevcev, ki so kar besni, ker je večina vaščanov spregledala njihovo razbijaško delo. Sami sebe imenujejo «internacionaliste», da bi pa svoj «internacionalizem» dokazali, so pripravljeni na ljubo tistim, ki bi hoteli zopet priklicati v Trst Italijo, zatajiti celo svojo narodnost in pravijo, da so Italijani. Teh garjevih ovac pa je v naši vasi prav malo.

Gotovo so v imenu «internacionalizma» trgali v naši vasi lepake, ki so pozivali poštene demokrate na tabor Osvobodilne fronte na Opčinah. Prav tako trgajo tudi one za 1. maj. Bolj koristnega dela v borbi za delavske pravice se ti ljudje v naši vasi sploh ne zamislijo in ga niso še pokazali. S takim početjem nas prav gotovo ne bodo prepričali, da bi se jim pridružili. Ravno nasprotno! Še bolj se bomo strnili okrog našega vodstva in okrepili našo slavno OF!

S Proseka

Proslavili smo 8. obletnico OF

Kljub besni agitaciji nekaterih zapeljanih vidalijevcev, ki so hoteli na vsak način preprečiti proslavo OF v naši vasi, smo pokazali, da je pot, po kateri gre OF od svojega početka do danes, globoko ukoreninjena v naših srcih in da smo odločni nadaljevati po tej poti.

Na proslavi je govoril tov. Spanger, ki je prikazal zasluge našega ljudstva v narodno - osvobodilni borbi, ko smo se složni borili in premagali sovražnika. Zavedamo se, da je le v slogi naša moč, zato bomo za enotnost naših vrst napeli vse sile, da bo lažji boj proti našemu najhujšemu sovražniku, zapadnemu imperializmu in italijanskemu šovinizmu.

Po govoru je sledil kulturni spored, pri katerem so sodelovali domačini, pionirji in člani SNG. Kulturna prireditev je dobro uspela in si jih še želimo, ker je po nastalem sporu in zaradi razbijaškega delovanja posameznikov nastal tudi v naši vasi kratek zastoj v kulturnem udejstvovanju. Usahnilo pa ni, ker imamo dovolj zdravih in svežih moči. Prav gotovo se bo v kratkem še zelo zboljšalo, ker drugače sploh biti ne more, saj ima naša vas in Kontovel stare in zdrave kulturne tradicije.

Prosečan

Razglas tržaške občine o volitvah v Trstu

TRŽAŠKA OBCINA
Urad VII., št. 60/61-49
Predmet: Volitve občinskih svetov.

Tržaški župan razglaša, da je Vojaška uprava s svojim ukazom št. 81 z dne 18. aprila 1949 razpisala volitve za nedeljo 12. junija 1949 za izvolitev 60 občinskih svetnikov. Volitve se bodo vršile v smislu določil ukaza št. 33 Vojaške uprave z dne 21. februarja t. l. o upravnih volitvah za izpopolnitev občinskih uprav v anglo-ameriški coni Svobodnega tržaškega ozemlja.

Volitve se bodo začele ob 6 ter se bodo zaključile ob 21. Pregled volivnih izidov se bo pričel v ponedeljek 13. junija t. l. ob 8.

Opozarjamo vse volivne upravičence ,ki niso vpisani v volivnih seznamih, a jim je apelacijsko sodišče priznalo z razsodbo volivno pravico, da gredo volit na volišče št. 1, občinska palača v ul. Procureria št. 1.

Župan odv. MICHELE MIANI

277 volišč bomo objavili prihodnjič.

Določila VU za predvolivno borbo

Za volitve v tržaški občini se pričenja predvolivna kampanja 13. maja, za ostale občine pa 20. maja ter bo trajala do 10 oziroma do 17. junija

TRST, 27. (PIO) — Zavezniška vojaška uprava namerava za dobo volivne borbe dovoliti političnim strankam čim večjo svobodo govora in čim več olajšav, da bodo lahko širile svoje poglede na politična vprašanja. Da se bo lahko to doseglo, bodo v splošnem veljale naslednja določila:

1. V vsakem delu mesta se lahko vršijo politična zborovanja, kolikor to dopuščajo javni red in prometni predpisi.

2. Shodi na prostem se morajo končati ob 21 uri.

3. Na dovoljenih shodih bodo lahko govorili govorniki iz neposredno sosednih ozemelj področja, toda v primernih mejah.

4. Prošnje za javne shode na prostem bo treba vlagati na običajni način in sicer najmanj 5 dni poprej; podobne prošnje za javne shode v zaprtih prostorih, za uporabo zvočnikov in drugih priznanih propagandnih sredstev bo treba vlagati na običajni način najmanj 3 dni pred shodi.

5. Prosilcem pa se vendar svetuje naj po možnosti vlagajo prošnje za shode itd. čim več dni pred dnevom, ko bodo imeli shod.

6. Doba volivne borbe se pričenja v tržaški občini 13. maja 1949, v drugih občinah pa 20. maja 1949. Do teh dni bodo veljale obstoječe določbe za shode itd. Obstoječe določbe bodo veljale med dobo volivne borbe za zborovanja in druge prireditve, ki niso v zvezi z volitvami.

7. LEPAKI IN LETAKI. — Od dneva, ko bo župan vsake občine uradno objavil dan volitev (ukaz 33, člen 13) bodo v splošnem veljale naslednje določbe glede lepakov, letakov itd.

A) Poleg dovoljenih mest se bodo lahko lepaki, napisi itd. nalepljali ali obešali na drugih javnih mestih, kakor nad ulicami in trgi ali na privatnih zgradbah, v kolikor to dovoljujejo obstoječi predpisi. Naglasiti je treba, da lepaki niso dovoljeni na javnih zgradbah.

B) V času volivne borbe bodo ukinjeni obstoječi predpisi Zavezniške vojaške uprave glede prošenj za lepake, ki se nanašajo samo na volitve. Izvode vseh letakov bo treba poslati na glavni stan policije in sicer v justično palačo sobo 105 v 24 urah, ko so bili nalepljeni, da jih bo policija registrirala.

8. RADIO. — Ko bo mogoče točneje ugotoviti število predloženih list, bo sporočeno, kakšne ugodnosti bodo imele razne liste na tržaškem radiu.

9. Ker je vsaka posamezna politična stranka neposredno odgovorna za reden potek volivne borbe, se svetuje, naj politične stranke v svojo korist ustanovijo odbor za razpravljanje o svojih programih in si pred vložitvijo prošenj zagotovijo, da ne bodo imele sestankov na istih krajih ob istem času in da bo čas za sestanke pravično porazdeljen.

10. Svetuje se tudi, naj se politične stranke sporazumejo, da bodo končale politično borbo v petek 10. junija opolnoči odnosno v petek 17. junija opolnoči in da obe soboti pred volitvami ne bo več volivne borbe.

11. Da bi olajšal raznim strankam razgovore o njihovih volivnih programih, jim je predsednik cone pripravljen dati na razpolago konferenčno sobo na prefekturi. Če bi ta odbor naprosil osebje volivnega urada pri Zavezniški vojaški upravi, bo to osebje prisostvovalo njegovim sestankom v vlogi svetovalca.

Policaj nasilno zasedel tuje stanovanje

V stanovanje Primossi Alojzije v ulici del Rivo 15 se je nasilno vselil agent civilne policije z ženo in svakinjo, ko je bila lastnica stanovanja začasno odsotna, njena nečakinja pa v tržaški bolnici. Ko se je Primossijeva s hčerko vrnila v Trst, njena nečakinja pa iz bolnice in so hotele v svoje stanovanje, sta jih policajeva žena in svakinja napadli in jih hoteli vreči iz stanovanja. Primossijevi so priskočile na pomoč žene iz ulice del Rivo. Policajeva žena je poklicala policijo iz ulice Caprin, ki je, kljub njenim protestom in zgražanju žena iz ulice del Rivo, Primossijevo nasilno odstranila iz njenega stanovanja, natovorila njo, njeno hčerko in njeno nečakinjo na avto in jih odpeljali na policijo.

Njeni hčerki in njeni nečakinji milostno dopuščajo, da stanujeta v svojem stanovanju. Primossijevo pa so obdržali v zaporu pod pretvezo, da je «napadla» agentovo ženo!

O neverjetnem dogodku bomo podrobneje poročali v prihodnjih dneh.

Izpred okrožnega sodišča

Mladi izsiljevalec obsojen

Mladi Mario Santisani je pred časom prišel v hude denarne škripce pri tvrdki, kjer je bil zaposlen kot predstavnik. Po njegovi krivdi je iz blagajne zmanjkalo 70 tisoč lir. Ta primanjkljaj je bilo treba seveda na vsak način kriti. Pri izbiri sredstev pa kot kaže ni bil fant preveč izbirčen. Pri tem mu je pomagalo naključje. Nekega večera ga je gnalo v kino «Odeon». Toda namesto da bi sledil filmu, je raje napenjal ušesa. V njegovi bližini je sedel parček. Iz njegovega vedenja in iz besed je fant takoj spoznal, da sta tička, ki se raje skrivata v temi. Šlo je namreč za poročeno ženo, ki se je izmaknila svojemu pravemu možu in šla uživat ljubenske sladkosti z mladeničem.

Kot kronometer so delovali Cantisanijevi možgani. V trenutku je bil storjen sklep. Fant se je izpremenil v Sherloka Holmesa. Niti za trenutek ni pustil izpred vidika zaljubljenca. Čakal je, da je ženska zapustila dvorano in jo previdno začel zasledovati. Tako je fant izvohal njeno stanovanje in počasi njeno ime. S potrpljenjem in pridnostjo pa še naslov moškega.

Ko je imel lepo v žepu naslove je spisal grozilno pismo, ki ga je naslovil 23. prejšnjega meseca ženski. V pismu je fant zahteval kar 150 tisoč lir, ki naj bi jih dobil v roku treh dni. V nasprotnem primeru pa je zagrozil, da bo vso zadevo sporočil prevaranemu možu. Mlada ženska pa se očitno ni preveč prestrašila tega pisma. Takoj se je obrnila na policijo. Tu so ji svetovali, naj res prinese pismo, v njem pa namesto pravih lir star papir. Istočasno pa je policija že pripravila zasedo, kjer bi moral Cantisani dobiti denar.

Včeraj se je moral fant zaradi tega denaja zagovarjati pred okrožnim sodiščem. Njegov zagovornik odvetnik Ferrero je govoril sodišču, da je fant, ki je drugače bil vedno pošten, le žrtev razrvanih povojnih razmer, ki so že marsikoga ugonobile. Sodišče je to upoštevalo in obtoženca obsodilo na leto dni in štiri mesece ječe.

Predsednik sodišča je bil dr. Falchi, državni tožilec dr. Grubissi, zapisnikar Neri.

Tovorni avto podrl dva kolesarja

Običajna prometna nesreča se je zgodila včeraj zjutraj v predoru, ki veže Seneni trg z ul. Baiamonti. Dva kolesarja sta se vozila proti mestu, pri tem sta se držala predpisane smeri. Razdalja med njima pa je bila nekaj metrov. Iz nasprotne smeri pa je vozil vojaški tovorni avto, katerega je vozil angleški vojak. Zaradi nespretnosti vojaka je avto butnil v oba kolesarja, ki ju je seveda tudi vrgel na tla. Prvi, 17-letni Sergij Marchio je zaradi tega moral takoj na postajališče RK, kjer so mu obvezali nos. Drugi kolesar pa je takoj skočil na kolo in sledil avtu do bližnje vojašnice, kjer je zvedel, da je bil šofer šele drugi dan v tej službi.

NI BILA PREVEČ VESTNA pri plačevanju obrokov

Pred meseci je gospa Ana Zidarič poročena B. zagledala krasno krzno v neki trgovini v središču mesta. Cena je bila sicer previsoka, da bi jo Zidaričeva takoj izplačala. Toda ničemurnost jo je omamila. Stopila je v trgovino in začela kupovati. Oskrbnica trgovine Flavia Cucazzi je pristala na to, da ji bo Zidaričeva plačevala krzno v obrokih. Seveda vse to pod pogojem, da ji bo izplačala v obliki menic. Prve mesece je Zidaričeva dokaj vestno izpolnjevala svojo dolžnost. Pozneje pa je to lepo navado opustila, dokler se te dni ni Cucazzijeva odločila in jo ovadila sodišču.

Oddaja javnih gradbenih del

TRST, 26. (PIO) — Danes je oddelek Zavezniške vojaške uprave za javne naprave oddal za približno 40 milijonov lir gradbenih del in sicer za popravo policijske postaje v Devinu in za splošno izboljšanje cest na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržaškega ozemlja.

Največje oddano delo je bilo delo za odstranitev nevarnih ovinkov na glavni cesti 14 med Devinom in Italijo. Delo so oddali stavbeni družbi Mazzaroli v Trstu, ki je stavila ponudbo za 11 milijonov lir. Isti družbi so tudi oddali delo za popravo ceste Sales—Mali Repen za 11 milijonov 400 tisoč lir.

Cesto Vižovlje—Mavhinje bo popravila gradbena družba Rondinini v Trstu, ki je stavila najnižjo ponudbo v znesku 8.860.000 lir. Poprava cest v občini Dolina je bila oddana stavbeni družbi Cattola v Trstu,ki je stavila najnižjo ponudbo v znesku 4,283.000 lir.

Poprava policijske postaje v Devinu je oddana stavbeni družbi Visnovitz v Trstu. Ta družba je stavila ponudbo okoli 3,960.000 lir.

PROCES O DOGODKU V BORŠTU ODGODEN

Danes splošna stavka uslužbencev krajevnih javnih ustanov

Danes ob polnoči se je pričela protestna stavka vseh uslužbencev krajevnih javnih ustanov kot tudi občinskih uslužbencev, ki bo trajala 24 ur.

Rešitev problem povišanja plač uslužbencem krajevnih ustanov se vleče že skoraj deset mesecev; uslužbenci sami so dolgo časa potrpežljivo čakali, da bi odgovorne oblasti ugodile njihovim zahtevam o povišanju plač ter odobrile nekatere spremembe delovnih pogojev v korist uslužbencev krajevnih javnih ustanov. Toda vojaška uprava ni hotela na noben način ugoditi tem zahtevam; ko je uvidela, da postaja položaj med uslužbenci krajevnih javnih ustanov zaradi zavlačevanja rešitve njihovih problemov vedno bolj kritičen, je mislila, da bo spravila to vprašanje z «dnevnega reda» le na ta način, da bo odobrila izplačevanje vsem uslužbencem krajevnih javnih ustanov predujem v znesku 8000 lir. Čeprav je na ta predlog pristalo vodstvo Delavske zbornice, ki je s tem ponovno dokazalo, da so mu interesi delavstva deveta briga, so se uslužbenci krajevnih javnih ustanov uprli taki rešitvi vprašanja ter so sklicali za danes protestno stavko, katero sta sklicali obe sindikalni organizaciji.

Toda tudi še potem ko je bil že določen dan za protestno stavko, so hoteli nekateri z raznimi lažnimi vestmi preprečiti uspeh te protestne stavke ter so razširjali vest, češ da protestne stavke sploh ne bo zaradi tega, ker tukajšnja zakonodaja ne dopušča v času volivne kampanje nobenih protestnih stavk.

Tudi ti zadnji «upi» so splavali po vodi. Današnja protestna stavka pa bo ponoven opomin vsem odgovornim javnim upravam kot tudi odgovornim oblastem.

Tudi uslužbenci TELVE so stavkali

Včeraj so stopili v protestno stavko uslužbenci TELVE, ki so tudi že toliko časa borijo za rešitev vprašanj popolnoma ekonomskega značaja. Že večkrat so namreč uslužbenci TELVE zahtevali od svojih delodajalcev, da povišajo plače, ki nikakor ne odgovarjajo več današnjim življenjskim potrebam. Delodajalci so ostali na vse te zahteve popolnoma gluhi, zaradi česar so bili uslužbenci prisiljeni začeti s protestno stavko, ki je trajala od 10 do 12 in katere so se udeležili vsi uslužbenci razen tistih, ki so zaposleni pri važnejših delih.

PROCES O DOGODKU V BORŠTU ODGODEN

Sodišče je včeraj odredilo psihiatrični pregled treh obtožencev

Procesa proti osmim obtožencem je zaenkrat konec, tako je namreč sinoči sklenilo porotno sodišče, ki je obenem določilo, naj psihiater pregleda Petarosa Dušana, Kendo Ivana in Čača Stanislava. Do tega sklepa so prišli sodniki na podlagi zaslišavanj prič ter predlogov zagovornikov omenjenih obtožencev odvetnikov Zennara, Sardosa in Annoscie. Že sam zločin ali podrobnosti, kako je bil pokojni Pitteri ubit, kažejo, da ni moglo biti nekaj v redu v obtoženčevih glavah, ali vsaj pri glavnih krivcih. Petarosovo in Čačovo vedenje med procesom pa to naravnost zgovorno potrjuje. Petaros se je namreč že v ječi skušal obesiti.

Potek včerajšnjega procesa je bil vsaj zjutraj zanimiv. Bolj napet in vrhunec je dosegel zvečer, ko je odvetnik Zennaro prečital poročilo psihiatra dr. Chiabova. Ta je na podlagi opazovanj izrazil svoje mnenje, da bi bilo treba Petarosa zdravniško pregledati. Ko je odvetnik Zennaro med svojim predlogom, da bi sodišče res sprejelo to mnenje in obenem tudi predlog, poudaril vse to, kar so priče povedale o duševnem stanju obtoženega Petarosa ter nato opozoril na dejstvo, da je fant bil v koncentracijskem taborišču v Dachauu, kjer je tudi zbolel za tifusom in je bil že določen za plinsko celico, se je v obtoženčevi notranjosti zbudila vsa groza, ki jo je tedaj doživel. Telo se mu je začelo tresti, vročina mu je udarila v glavo. Isti znaki, kot jih je v svojem poročilu opisal dr. Chiabov. Razprava je bila zaradi tega za nekaj trenutkov odgodena. Nato pa sta ostala dva odvetnika predlagala isto za svoje klijente. Temu predlogu se nista uprla ne zastopnik zasebne stranke ne državni tožilec, ki sta izjavila, da se podredita odločitvam sodišča.

Kendin oče, ki je pričal na jutranji razpravi, je med drugim omenil, da je bil sin Ivan pred časom podvržen radioskopski preiskavi lobanje in to zaradi pogostih

GORIŠKI DNEVNIK
PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Mladina se pripravlja na svoj športni praznik

Okrepimo in razširimo našo kulturno in športno dejavnost!

Že takoj ob začetku, ko je bil pri Zvezi slovenske mladine ustanovljen poseben športni odsek, si je ta jasno začrtal program za svoje delo. Kot prva naloga, ki so si jo prevzeli člani, je bilo to, da se poživi in pojači športno delovanje med slovensko mladino, ki je bila vseh 25 let pod fašizmom tudi na tem področju polnoma zapuščena in zanemarjena, ker se zanjo nihče ni pobrigal.

Naloga tega odseka ni bila lahka in njegovi pobudniki so imeli mnogo truda, predno so ustvarili pri mladini zanimanje za športno udejstvovanje. Z dobro voljo odgovornih članov in najbolj zavednih mladincev pa so bile vse težkoče premagane in z združenimi močni so se lotili dela, da bi naša mladina v razvoju pohitela in tako nadoknadila, kar je izgubila v dobi popolnega mrtvila med obema vojnama. Fašizmu prav gotovo ni bilo na tem, da bi se slovenska mladina krepila duševno in telesno v okviru svojih športnih društev, ampak je raje skrbel, da bi slovenski narod, zlasti pa njegova mlada generacija, počasi shirala in propadla in bi tako nudila manj odpora njegovemu asimilacijskemu načrtu.

Že takoj v prvih mesecih svojega delovanja je novoustanovljeni športni odsek pokazal lepe uspehe, ki so prišli posebno do izraza pri raznih prireditvah v letu 1948, ko so ob prvem mladinskem kongresu v Standrežu prvič nastopili naši mladinci in mladinke, izvajali razne uspehe. Prav tako so na dan nvtvšportne igre in dosegli lepe tehnične uspehe. Prav tako so na dan ljudskega tabora v Sovodnjah pokazali še večje zanimanje za šport in mladina se je tokrat udeležila tekem v še večjem številu in je bila tudi tehnično bolje pripravljena. V letošnjem tekmovanju v teku čez drn in strn za «Mladinski pokal» je naša mladina zopet pokazala svoj napredek in naraščajoče zanimanje, saj se je te manifestacije udeležilo preko 60 mladink in mladincev.

Športni odsek pa tudi sedaj ne drži križem rok in je organiziral dva posebna tečaja v Gorici in v Doberdobu, ki jih mladina z veseljem in v lepem številu obiskuje. Ta dva tečaja imata namen, da bi se mladina seznanila in spoznala razne panoge športa ter potem prenesla svoje znanje med ostalo mladino po slovenskih krajih na Goriškem. S temi tečaji se bo še bolj pojačila in razširila športna aktivnost v letošnjem letu, ki bo moralo biti leto še večjih podvigov in novih uspehov na fizkulturnem polju.

Določeno je bilo, da bo mladina začela letošnjo poletno sezono svoje športne aktivnosti 12. junija. Na ta dan bo odsek organiziral lepo športno manifestacijo, na kateri bodo nastopili mladinci, mladinke, in tudi najmlajši z vsemi športnimi igrami in s prostimi vajami. Zato športni odsek že danes vabi vso mladino, naj prične takoj vaditi, da bo čimbolje pripravljena za nastop in se bo dostojno izkazala na igrišču ter pokazala našemu ljudstvu svoj napredek v športu. Čeprav nas loči od tega velikega mladinskega praznika še več kot mesec dni vendar nas čaka še mnogo dela tako pri organizaciji, kakor na področju tehnične priprave. Toda kakor smo doslej srečno prestali začetne preizkušnje in težave bomo tudi pri nadaljnjem delu premagali vse ovire in težave če bomo složni in se bomo disciplinirano ter brez oklevanja lotili dela. Zato pa mora biti v tem mesecu priprave geslo vse naše mladine: «Vsi in vse za mladinski fizkulturni praznik!»

Zellerbach v Gorici

Včeraj dopoldne se je pripeljal iz Vidma v Gorico ameriški minister za pomoč Evropi po planu ERP, Zellerbach. V prostorih Trgovske zbornice ga je sprejel goriški prefekt dr. Palamara, predstavniki mestnih ustanov, gospodarskih in sindikalnih organizacij. Pri tej priliki so predstavniki obrazložili potrebe Gorice in pokrajine in mu predložili načrt za pomoč, kakor ga je izdelala Trgovska zbornica. Med drugim je v teh predlogih tudi načrt železniške zveze med Gorico in Cervignanom. Prav tako so razpravljali o pospeševanju tujskega prometa, ki naj bi prinesel malo več življenja v naše mesto.

Spremembe pri merah in utežih

Goriško županstvo sporoča, da je pri protokolnem uradu na vpogled seznam vseb sprememb, ki so bile uvedene v zadnjih treh mesecih na področju mer in uteži in ki so bile že odobrene za obdobje 1949-1950. Ta seznam je na razpolago 15 dni in sicer od 23. aprila do 7. maja. V tem roku si ga lahko ogledajo vsi zainteresirani v uradnih urah od 8.30 do 12 ure.

Sadike paradižnikov po znižani ceni

Kakor lani in vsa prejšnja leta je začel pokrajinski inšpektorat za kmetijstvo v Gorici ul. D. d'Aosta 55 tudi letos prodajati po znižani ceni paradižnikove sadike izbranih vrst, kakor so «rdeča zgodnja», «rdeča debela», «čudež trga», «komad», «danska za izvoz», «volovsko srce» in «S. Marzano». Cena je 120 lir za sto sadik. Pri nakupu je treba predložiti poseben kupon, ki ga izdaja zgoraj navedeni inšpektorat.

Na občini razpravljajo o novih stanovanjih

V torek zvečer so imeli odborniki na goriškem županstvu posebno sejo, na kateri so se pogovarjali o dodelitvi stanovanj v dograjenih ljudskih hišah. Kakor znano, je sedaj dogotovljen prvi del, okrog 70 stanovanj, ki bi jih bilo treba dodeliti najpotrebnejšim med številnimi prosilci.

Danes ob 17,30 bo imel občinski odbor svojo redno tedensko sejo. Kolikor je znano, bodo ob tej priliki nadaljevali razpravo o sporu s Selvegom glede dobave toka mestni občini po znižani ceni. O tem vprašanju je bilo govora že na zasedanju občinskega sveta, najprej na javni in potem še na tajni seji. Na programu so tudi nekateri problemi v zvezi z javnimi deli, občinskimi nameščenci itd.

Davek na sveže ribe

Finančno ministrstvo je pojasnilo, da morajo plačati splošen prometni davek od svežih rib tudi tisti domači industrijci, ki porabljajo to blago v lastni industriji. Ta davek znaša do 31. decembra 1949 po 250% in po tem zakonu pa po 2%. Davek je treba plačati tako od rib, ki jih lovijo v teritorialnih vodah, kakor tudi od onih, ki jih lovijo na odprtem. To velja še prav posebno za tune, ki jih industrijsko predelujejo v konserve.

Prijava uslužbencev

Ob koncu tekočega meseca zapade rok za prijavo uslužbencev pri merodajnih finančnih uradih zaradi plačila dohodninskega davka kategorije C2 in zaradi dopolnilnega davka. Prijavo morajo izvršiti delodajalci in morajo v njej navesti plače in druge prejemke iz preteklega leta. Seznami morajo biti imenski samo za uradnike, dočim je za delavce dovolj, če se navede vsota vseh davku podvrženih plač.

Obletnico OF so praznovali

Včeraj, na osmo obletnico ustanovitve OF, je v jugoslovanski Gorici delo počivalo. Običajno živahno vrvenje pri nakladanju na severni postaji je bilo ta dan kot izumrlo. Pač pa so raz okna vseh hiš visele slovenske in italijanske zastave z rdečo zvezdo, ki jih je zlasti na Rafutu bilo toliko, da skoro ni bilo okna brez zastave in so se ljudje na tej strani ustavljali ter spraševali, kaj je novega tam čez.

Okrog 14 se je blizu bloka na cesti sv. Gabrijela zbrala skupina mladeničev in mladenk, ki so prepevali narodne pesmi. Vmes so poskusili tudi marsikatero italijansko, kakor «Cuore napoletano», da so jo lahko razumeli tudi italijanski stražniki. Kolikor smo čuli, ni bila nobena pesem niti izzivalna niti žaljiva za narod ali državo na tej strani. Ne more se pa reči kaj takega o praznovanju MSI pretekli ponedeljek.

Prošnje za priznanje partizanstva

Komisija za priznanje partizanstva za Julijsko krajino sporoča vsem prizadetim, da je bil v sladu z likvidacijskim uradom korpusa prostovoljcev za svobodo (CVL) in v smislu pisma 14. aprila t. l. določen končni rok, do katerega morajo predložiti svoje prošnje vsi tisti, ki hočejo, da jim ta ured prizna partizanstvo. Ta rok zapade 30. aprila. Vse prošnje, ki bi bile vložene po tem datumu, ne bodo vzete v poštev in jih bo komisija smatrala za neveljavne.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Nesrečen padec s senika

Včeraj je moral goriški Zeleni križ na pomoč 23-letni Vižintin Mariji iz Dola, ki je pri delu na seniku nesrečo zdrknila na tla in si pri padcu prebila koleno. Pripeljali so jo v občinsko bolnico.

IZPRED SODIŠČA

S kolom je treščil ženo po glavi

Včeraj je prišel pred sodnika goriške sodnije dr. Pascolija mladi mož, 28-letni Gulin Franc, ki je že v prvih zakonskih letih pretepel svojo ženo Degrassi Antonijo. Z debelim kolcem jo je namreč počil po glavi tako, da se je morala zateči v bolnico in se zdraviti 5 dni. Ta neprijeten dogodek je izzval listek pod vrati, naslovljen možu, ki ga je žena našla in skrila v predpasnikov žep misleč da ga je poslala kakšna tajna oboževalka njenega mladega moža. Ko je mož za to zvedel, se je vnel seveda prepir, v katerem je žena pokazala skrajno ljubosumnost, mož pa brutalnost. Obsodili so ga na 1 mesec in 23 dni zapora, pogojno in brez vpisa v kazenski list.

V odsotnosti so sodili 43-letno Tripodi vd. Gasparini Luce iz Cave di Fiuggi, ki se je po smrti svojega moža Ermenegilda polastila hišne opreme, ki jima jo je sestra pokojnika Gasparini por. Paron Angela posodila, ko se je brat poročil. Zadeva pa se je končala z umikom tožbe.

Mater je pretepla

Temu je sledil še en primer pretepa, in sicer precej nenavaden. Zatožno klop je zasedla 21-letna Pintar por. Velišček Hedviga iz ul. Villa Vasi št. 13, obtožena, da je decembra preteklega leta pretepla in spraskala svojo mater Sfiligoj Zoro in ji povzročila telesne poškodbe, zaradi katerih se je stara žena morala zdraviti 10 dni. Pred sodniki je Pintarjeva izjavila, da je to storila, ker ji je mati znesla skrivaj iz kleti okrog 25 litrov vina in nekaj drugih pridelkov. Bojevito hčerko so obsodili na 3 mesece in 10 dni zapora, zaenkrat pa le pogojno.

Divji lovec

Letošnjega januarja je gozdni čuvaj v Št. Mihaelu v gozdu zasačil 18-letnega Grilla Dominika na lovu, ne da bi imel potrebno dovoljenje in ga tako prijavil orožnikom, ki so ga naznanili naravnost sodnim oblastem. Včeraj pa je bil oproščen tega prekrška zaradi mladoletnosti.

Mati in sin pred sodniki

Mladi Lucio Franceschinelli iz ul. Ascoli 27, ki je s svojimi dejanji že večkrat polnil stolpce črne kronike lokalnih časopisov, se še ni naveličal imeti opravka s policijo, s sodišči in sodnijami. Tokrat ni sam zasedal zatožne klopi, marveč je tam sedela tudi njegova mati, 43-letna Juretič Milka, ki jo je sin zatožil, da ga je tako pretepla, da je posledice nosil 10 dni. Pred sodnikom se je izkazalo, da je imela mati popolnoma prav, ker je to storila, da bi ga ukrotila, ker pokvarjeni mladenič četostokrat zbesni brez vsakega vzroka in meje ter ograža materino življenje. Oprostili so jo, ker je to storila v samobrambi.

Dolga pot zastonj

Dolgo pot je napravil 25-letni Cerro Catania s Sicilije, ki je pred dnevi prišel v Krmin in se ne ve točno s kakšnimi nameni. Obmejni stražniki so takoj videli, da ni domačin in ker se jim je zdelo njegovo pohajanje sumljivo, so ga ustavili. Na njihove poizvedbe ni mogel dati zanje zadovoljivega odgovora. Pač pa so ugotovili, da je mož že enkrat skrivaj šel preko meje in zato varnostni organi sumijo, da je tudi sedaj prišel s podobnim namenom v Krmin, ker se je verjetno naveličal «dobrot» brezposelnosti doma in je hotel preko meje, kjer je že iz izkušnje vedel, da mu dela in zaslužka ne bo manjkalo. Zaradi preiskave ga je policija pridržala v zaporu.

IZGONI

Včeraj je goriška kvestura izgnala z izgonskim listom iz našega mesta 30-letnega Zampa Jožefa in 41-letnega Cosimo Avgusta, oba doma iz Coloreda pri Vidmu. Izgnana sta odsedela kazen v tukajšnjih zaporih zaradi nameravanega prestopa meje.

Končno pa je le prišel dež

Po navadi, kadar dolgo časa ne dežuje, slišimo pritožbe kmetov, od katerih morajo zlasti oni okrog Gorice pridno zalivati solato in drugo zelenjavo, da je ne bi pobrala suša. Letos pa so občutili pomanjkanje vode tudi meščani, zlasti ko so bili prikrajšani ne samo ob vedno večji omejitvi električnega toka, ampak tudi pri dobavi pitne vode same.

Kljub tej splošni želji po dežju, pa ta le ni hotel priti in zadnje dni prejšnjega tedna so okoliški kmetovalci že kar nekako ultimativno zahtevali od nebeškega klerarja sv. Elije in mu javili, da bo vse popje na sadnem drevju odpadlo, če ga ne bo krepko zalil najkasneje v osmih dneh. Kaže, da je ultimatum še pravočasno prišel na pravi naslov, ker smo že v ponedeljek zvečer dobili prve debelejše kaplje, ki so obetale še kaj več. V torek dopoldne je drobno dež za silo napajal žejno zemljo in prah z mladega listja po drevoredih in prejšnjo noč je padlo še toliko dežja, da je namočilo polje za okrog 20 cm na globoko in so se zlasti naši vrtnarji globoko oddahnili, ker jim sedaj vsaj za dva tedna ne bo treba več zalivati in bodo s tem imeli prihranjenega mnogo dela. Verjetno pa bomo imeli še več padavin, ker je bilo tako včeraj kot ponoči nebo še vedno zatrpano s težkimi oblaki in so tudi na pobočjih Čavna in Kucelja visele težke zaplate.

V Soški dolini je menda še močneje deževalo kot v Gorici, ker je Soča že precej narasla. Ta je v Podgori včeraj zopet tekla čez jez, dočim je zadnje dni ni bilo dovolj niti za turbino. Tokrat so imeli tudi otroci dober ribolov, ker so ostajale ribe na produ in so jih lahko kar z roko lovili. Zanimivo je, da so v teh dveh dneh vsi ljudje pokazali razumevanje in potrebno po dežju, ter ni bilo slišati še nikogar, da bi godrnjal o slabem vremenu, ali o dežju, ki kadar začne, ne ve kdaj nehati itd. Seveda bo čez nekaj dni, če bo dež še trajal in ne bo prišlo sonce na spregled, tudi tako godrnjanje na vrsti.

Za enkrat pa je važna tudi izjava visokega komisarja za elektrino, ki je dejal, da je potrebno še 24 ur dežja, če hočemo, da bo dovolj vode za potrebe vodnih central. Sicer ne bo vsem prav, če bo javna razsvetljava postala zopet normalna, ker so se številni parčki zadnje tedne lahko bolj brez skrbi objemali ob ugaslih lampionih, vendar moramo razumeti, da še nikoli ni bilo mogoče vsem ustreči.

Hazard mu ni prinesel sreče

28. junija preteklega leta je prišel v Krmin z mizico in z croulettovilnih potepuhov Viktor Marangoto, star 49 let in doma iz Padove. Lahkoživec je svojo mizico postavil sredi trga pred tamkajšnjo železniško postajo in pričel s svojo nepošteno igro loviti vse mimoidoče, zlasti pa mladino, naj poskusi svojo srečo. Tako si je mož nabral precej bankovcev po 50, 100 in tudi 500 lir. Toda njegova žetev se je končala ob prihodu agenta javne varnosti, ki ga je vprašal po dokumentih. Marangotto se je temu odločno upri in je istočasno razžalil agenta. Policist ga je zaradi tega brez obotavljanja aretiral in prijavil sodnim oblastem.

Preteklega septembra so poulični igralca, ker se je upri policiji in ni hotel dati svojih podatkov in ker se je preživljal z nedovoljeno hazardno igro in zaradi žaljenja organa javne varnosti, na krminski sodniji obsodili na 4 mesece zapora in 21.320 lir globe zaradi prvih dveh obtožb, obtožbe žalitve časti in upora pa so ga oprostili zaradi pomanjkanja dokazov.

Ta kazen pa se je zdela javnemu tožilcu premila in zato je vložil priziv na goriško kazensko sodišče, kjer so po pregledu obtožnice Marangottija obsodili na 1 leto zapora, 64.000 lir globe in poravnavo sodnih stroškov.

ALI PODPIRAS SLOVENSKI NAPREDNI TISK?

Za partizane v Tržiču

Krajevni odsek ANPI v Tržiču opozarja vse tiste partizane, katerim je bila odbita prošnja o izgubi opreme, da naj se zglasijo čimprej na njenem sedežu, kjer bodo prejeli zadevne informacije.

Komisija občinskih uslužbencev

Včeraj popoldne ob 17 uri je imela svojo sejo komisija občinskih nameščencev. Na seji so izvolili nov odbor notranje komisije in razpravljali o raznih drugih vprašanjih, med drugim tudi o izboljšanju prejemkov mestnih uslužbencev.

Užitninski davek na sveče

Pri praktični izvedbi splošnih navodil, ki jih je uvedla centralna komisija za krajevne finance, je odločilo finančno in notranje ministrstvo, da se uvede pri užitninskem davku nova postavka, in sicer davek na sveče, ki so izdelane pretežno iz parafina.

TATVINE KOLES na dnevnem redu

Chiarari Ferruccio, star 30 let in stanujoč v ul. sv. Gabrijela št. 19, je včeraj prijavil tukajšnji policiji, da so mu neznani tatovi odpeljali kolo vredno 16.000 lir.

Običajni «neznanci» so istega dne odpeljali kolo tudi Rihardu Legiši iz ul. Orzoni št. 38. Kolo je bilo vredno okrog 10.000 lir.

Drag sprehod

V nedeljo popoldne je šla someščanka Tesolin Bianca, kot je to njena navada, na sprehod. Morda bi pa raje ostala doma, če bi vedela, da jo bo ta sprehod tako drago stal. Izgubila je namreč zlato zapestnico, vredno 50.000 lir. Izgubo je prijavila goriški kvesturi.

Pri delu si je zlomila roko

V krminsko bolnico so predvčerajšnjim pripeljali 72-letno Picotti Marijo, ki si je pri domačih opravkih zlomila desno roko pod laktom. Roko si je zlomila pri padcu in jo bo morala nositi v mavcu okrog 40 dni.

KINO

VERDI. 17: «Parmska kartuzija», R. Faivre in C. Carminati.
VITTORIA. 17: «Razgibana poroka».
CENTRALE. 17: Nov program.
MODERNO. 17: «Kraljevi kurir», R. Brazzi.
EDEN. 17: «Tamara, hči stepe», G. Peck.

Molierov „TARTUFFE" (Hinavec) v novem gledališču

Pod pokroviteljstvom Centra italijanske ljudske prosvete v Kopru je dramska družina Ljudskega gledališča na Reki igrala Molierovo komedijo «Tartuffe-Hinavec» v nedeljo 24. in ponedeljek 25. aprila.

Kljub stoletjem, odkar je bilo delo spisano, je vseeno ohranilo nekako sodobno živahnost. Bistroumne domislice, s katerim je pisec napolnil to veseloigro, pripomorejo k temu. Zaplet komedije ni poseben, nasprotno, že po nekaj prizorih sluti gledalec vsebino in konec komedije.

Publika je prišla na svoj račun in se je od srca nasmejala. Režijo je vodil Rismondo, ki je dobre razpolagal z ansamblom, preudaril prehode in skupine, tako da je bila ustvarjena iz vsega dela celota. Tako je bila izredno posrečena igra Gianne Depoli v vlogi služkinje Depoli. Prav tako je ugajala Bunčugova kot gospa Fernelle. Tudi Mascheronijeva je vzbudila splošno pozornost. Od igralcev so ugajali zlasti Bianchi v naslovni vlogi in Montini v vlogi Cleanta.

Zelo dobra je bila tudi scenerija.

Obe predstavi sta bili močno obiskani, zlasti ona prvi večer.

Tako je prišel tudi italijanski del prebivalstva do gledališča, v katerem bo imel priliko, da razmahne svoje kulturno delovanje v Kopru, ki bo v korist vsemu ljudstvu. Ljudska oblast naravnost želi, da se italijanske prosvetne organizacije poslužijo čim več današnjega obnovljenega gledališča.

Zahvala švicarskega konzula iz Trsta Vojni upravi JA.

Pred dnevi smo ob prisilnem pristanku dveh švicarskih letalcev v Kopru poročali, da so jugoslovanske vojaške in upravne oblasti postopale korektno ter storile vse mogoče, da ugodijo čimbolj željam švicarskih konzularnih oblasti v Trstu kot tudi obema letalcema.

Švicarski konzulat v Trstu je poslal sedaj komandantu VUJA v Kopru pismo z dne 22. aprila 1949, v katerem piše dobesedno takole:

Gospod polkovnik! Pomoč, ki so jo nudile tako vojaške kakor tudi civilne oblasti v Kopru švicarskemu letalcu Ernestu Mittelholzerju in njegovi spremljevalki Edith Kunz, je naš konzulat visoko cenil.

Zaradi tega se čutim dolžnega in mi je v čast, da se najiskreneje zahvalim vsem oblastem v Kopru za interes, ki so ga ob tej priliki pokazale in dovolile podpisanemu, kakor tudi kanclerju našega konzulata, da sta na licu mesta pomagala obema imenovanim švicarskima državljanoma. Zahvaljujem se tudi za hitre ukrepe, odrejene za izročitev letala «Piper club» ter za povratek obeh potnikov v Švico.

S posebnim spoštovanjem
švicarski konzul
Bonzanigo l. r.

Lahko-atletsko tekmovanje v Kopru med Puljem, Reko, Trstom in Istrskim okrožjem

V soboto 30. t. m. bo v Kopru ob 14. uri lahko-atletsko srečanje med Puljem, Reko, Trstom in Istrskim okrožjem. Tekmovanje se bo vršilo v sledečih disciplinah:

Moški. Tek na 100 m, tek na 400, 800 in 3000 m, vztrajnostna hoja na 5000 m. Met diska met krogle, met kopja. Skok v višino, skok v daljino. Štafetni tek 400 m - 300 m - 200 m - 100 m. Štafeta 4 x 100 m.

Ženske. Tek na 100 in 600 m. Met diska, met krogle. Skok v višino, skok v daljino. Štafeta 4 x 100 m.

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Veliko zborovanje partizanov koprskega okraja v Piranu

Za enotnost vsega demokratičnega ljudstva

za trajno bratsko sodelovanje vseh narodov in za trajen mir

Polno je bilo včeraj ozračje partizanske borbenosti v Piranu. Iz vseh vasi okraja so prišli bivši borci in aktivisti, da na velikem zborovanju izrečejo svojo odločno besedo za mir in prav tako odločno besedo za utrditev miru in bratstva na tem ozemlju. Iz Pariza in iz Prage so v teh dnevih spregovorili zastopniki nad 650 milijonskih množic vsega sveta besedo o miru in bratstvu. Tem so se na tem velikem zborovanju pridružili tudi partizani Istre. Tukajšnji partizani občutijo, da so prav oni poklicani, da mir, katerega so izvojevali v trdi štiriletni borbi, še utrdijo. To delajo iz dneva v dan, ko pomagajo pri obnovi porušenih vasi, pri dvigu ljudstva iz kulturne zaostalosti, pri izboljševanju gospodarstva. In bodo to delali tudi za naprej. Na tem zborovanju so to svojo voljo še potrdili.

Takoj po otvoritvi zborovanja so prišle na oder štiri delegacije iz Kopršćine, ki so prinesle pozdrave in čestitke partizanom in aktivistom.

V političnem referatu je tov. S. V. očrtal politični položaj v svetu ter se ustavil zlasti na svetovnem kongresu za mir v Parizu, ki je v vsej svoji goloti razkrinkal atlantski pakt kot novo imperialistično provokacijo. Dejal je, da je vprašanje miru tesno povezano z demokratičnim gibanjem vsega sveta, ki je v stalnem porastu. To demokratično gibanje mora prisiliti kapitaliste na umik. Ugotavljal je nadalje, da moramo smatrati Vidalija v Trstu za največjega sovražnika ljudstva, kajti njegovo razbijaštvo je le v korist imperialistom. Zadnji dogodki (na primer tabor v Mrčedolu) so pokazali, da Vidali nima množic in da si ljudstvo nad vse želi enotnega nastopa proti imperializmu. Vidalijevo izdajstvo prihaja na dan zopet v novih oblikah. Zdaj na primer odbija enoten nastop delovnega ljudstva za prvi maj, kar pomeni očitno izdajstvo. Delovne množice pa ne bodo pozabile narodno-osvobodilne borbe in se bodo borile še nadalje po začrtni poti.

Dolžnost ljudstva v Istrskem okrožju je, da pomaga tržaškemu delovnemu ljudstvu, ki je bilo oropano skoro vseh svoboščin. Temu ljudstvu bomo pročili najizdatnejšo pomoč, če bomo v okrožju še bolj okrepili ljudsko oblast in razširili še vse druge pridobitve.

Govornik se je dotaknil osme obletnice ustanovitve OF, ki je vodila slovenski narod v borbi proti okupatorju ter mnogo doprinesla k združevanju vseh demokratičnih ljudi v borbi proti fašizmu. Ena izmed največjih pridobitev borbe, ki jo je vodila Osvobodilna fronta, je slovensko italijansko bratstvo!

Nadalje je govoril tudi o prvem maju ter dolžnosti vseh partizanov do tega največjega praznika. Naš prvi maj bomo praznovali v znamenju borbe, dela in pregleda svojih sil. Poudarjal je še, da se tukajšnje demokratične gibanje vključuje v svetovno fronto miru, ki šteje nad 600 milijonov organiziranih članov. Fronti miru bomo koristili le z delom in borbo. Le tako se bomo lahko vključili v to fronto in je postali vredni.

Za tovarišem V. S. je v italijanščini spregovoril tovariš Maraspin Giorgio. Tudi on je poudaril važnost kongresa za mir, govoril o vlogi OF in se končno zadržal na obletnici smrti velikega borca Gramscija, ki je umrl v italijanskih zaporih mučeniške smrti. Gramsci spada med ustanovitelje KPI in je znan po svoji dosledni borbi ter po svojih velikih doprinosih tudi na področju znanstvenega dela.

Kratko so spregovorili tudi nekateri člani ZPP okraja Koper.

Vsi navzoči so nato sprejeli stvarne sklepe za proslavo prvega maja.

Pred pričetkom zborovanja so položili pred spominsko ploščo palih partizanov dva velika venca. Vojaška godba odreda JA iz Portoroža je zaigrala žalostinko «Žrtvam».

Po zborovanju so v povorki, z godbo in zastavami na čelu obšli glavne ulice Pirana med navdušenim vzklikanjem kongresu za mir. Ljudstvo je borce pozdravilo. Nato je bil v gledališču Tartini predvajan dokumentarni film o mučenju v nemških taboriščih. Dvorana gledališča in lože so bile kot pri zborovanju nabito polne.

S tega veličastnega zborovanja bivših partizanov in aktivistov so poslali predsedniku kongresa za mir v Pariz g. Joliotu Curieju pozdravno brzojavko. Prav tako je bila sprejeta naslednja

RESOLUCIJA

Partizani in aktivisti iz koprskega okraja, zbrani na zborovanju v Piranu 26. aprila izjavljamo, da bomo vložili vse svoje sile za uresničenje sklepov svetovnega kongresa za mir v Parizu.

Najostreje obsojamo sistematične kršitve sklepov mirovne pogodbe, vse naklepe imperialistov za razbijanje OZN ter njihove izzivalne priprave za novo imperialistično vojno, ki se najočitneje izražajo v atlantskem paktu, kateremu načeluje Truman, predstavnik ameriškega monopolističnega kapitala. Ugotavljamo, da je atlantski pakt naperjen predvsem proti SZ ter narodom z ljudsko demokracijo, kakor tudi demokratičnemu gibanju vsega sveta na splošno. Na vse imperialistične provokacije bomo odgovorili z utrjevanjem demokratične protiimperialistične fronte in podvojeno borbo za ohranitev miru z istim elanom, kakor smo to delali tedaj, ko smo se borili proti nacifašističnim okupatorjem. Izražamo svojo solidarnost z vsemi narodi, ki so padli pod jarem imperializma in vodijo težko borbo za svojo narodno samostojnost.

Najostreje obsojamo podlo razdiralno delo vidalijevcev, ki rušijo enotnost demokratičnega gibanja na STO-ju in se s tem odrekajo vsaki borbi proti imeprializmu. Vidalijevo razbijaštvo prihaja te dni jasno do izraza v odbijanju enotnega praznovanja 1. maja, kar gre zopet v prilog krepitve imperializma. Izjavljamo, da se bomo proti takemu razbijanju enotnega demokratičnega gibanja ter izdajanju vse naše dosedanje revolucionarne borbe in njenih pridobitev borili z vsemi silami.

Obljubljamo, da bomo ostali zvesti načelom narodno-osvobodilne borbe ter naši slavni KP, ki je z velikimi uspehi ter žrtvovanjem svojega najboljšega članstva z uspehom vodila naše ljudstvo od zmage do zmage. Izražamo polno zaupanje v KP ter ljudsko oblast, ki sta se pokazali sposobni, da ščitita interese delovnega ljudstva v okrožju.

Pozivamo vse partizane, Slovence, Italijane ter Hrvate, da ob bratski povezavi ter pomoči nadaljujejo borbo za enotnost vsega demokratičnega ljudstva za trajno bratsko sodelovanje vseh narodov in za trajen mir.

S proslavo 1. maja bomo tudi mi ponovno dokazali, da hočemo enotnost vsega poštenega delovnega ljudstva, da znamo braniti pridobitve narodno-osvobodilne borbe in da so Vidalijeve trditve glede položaja v Istrskem okrožju le ogabne klevete.

Predvolivni sestanek ES kmetijske stroke pri Sv. Antonu

V petek zvečer smo imeli v naši vasi predvolivni množični sestanek ES kmečke stroke. Glavne točke dnevnega reda so bile volitve, prvomajsko tekmovanje in razrešitev tajnika SIAU Juriševiča Serafina. Tov. Juriševič je pred nekaj meseci pustil službo pri NZ in prišel domov. Takoj po prihodu domov se je pokazal zelo aktivnega pri vseh organizacijah. Mladina ga je takoj izvolila v svoj mladinski odbor kot tajnika. Pri zadnjih volitvah je bil predlagan in tudi izvoljen za tajnika SIAU v naši vasi.

Kot pa se je pokazalo, je imel s tem svoje namene. Ker pa se mu ni posrečilo, je popustil v vseh delih in funkcijah, katere mu je ljudstvo zaupalo. Njegov glavni namen je bil, da mu bo obnovitvena zadruga popravila po streli pogorelo hišo. Prošnja za obnovitev mu je bila odložena za nedoločen čas, ker je tov. Juriševič sam in nima družine in so drugi za sedaj še bolj potrebni. Lahko bi bil dobil kako zaposlitev in koristil skupnosti. Ljudstvo je opazilo, da ima posebne namene, ker je pričel tako naravnost zanemarjati svoje dolžnosti; zato ga je razkrinkalo in zahtevalo, da ga razrešijo vseh zaupanih funkcij. Na njegovo mesto pa je bil predlagan Hrvatin Drago, zelo požrtvovalen in aktiven tovariš.

Druga točka so bile volitve ES kmečke stroke, ki bodo 24. aprila. Predlagano kandidatno listo je ljudstvo saglasno odobrilo.

V prvomajskem tekmovanju, pri pripravljanju gradbenega materiala za zadružni dom in drugih delih je 450 prostovoljnih delavcev napravilo 2938 ur. Pri tem so izsekali v kamnolomu 450 m3 kamenja in ga izvozili na mesto gradnje. Nabiralna akcija za prvi maj je do sedaj dala 32.677 lir.

Pri ljudstvu je silen delovni polet. To je znak, da se zaveda svojih dolžnosti. Ve, da si gradi mogočno stavbo, katera bo ponos ljudi in vasi Sv. Antona.

Za udarnike smo proglasili do sedaj naslednje tovariše: Kavrečič Bogomil, Knez Viktor, Gregorič Josip, Cunja Josip, Vatič Aurelio, Kavalič Gorazd, Lukin Ivan, Filipič Ivan, Gregorič Ernest, Mužina Marij, Kocjančič Josip in Turk Viljem.

Požrtvovalnost in delo teh tovarišev — udarnikov naj bo za zgled vsem krajem, kjer se gradijo zadružni domovi.

Vse in vsi za prvi maj!

A.

Pri Sičolah so začele obratovati nove poljske opekarne

V okrožju imamo samo eno mehanične opekarno pri Izoli, ki pa ne more dobaviti dovolj opeke za številne gradnje, ki so v delu, ali pa so v načrtu za to leto. Pomislimo koliko zidakov, votlakov in strešnikov bo zahtevala gradnja vseh zadružnih domov, ki nastajajo v skoraj vseh večjih vaseh našega okrožja, koliko jih bo treba za obnovo porušenega podeželja, predvsem pa za velike stavbe, kakor na primer garaža pri Kopru in velika skladišča, ki jih gradijo isto tam Uvoz opeke iz drugih krajev je zvezan z velikimi težavami, ker spada opeka med blago, ki ima majhno vrednost v primerjavi s stroški, ki nastanejo pri prevozu, nakladanju in prekladanju. Za naše okrožje je vprašanje dobave opeke posebno težavno, ker nimamo železnic, ki omogočajo cenen prevoz težkega blaga. Naša edina zveza z zaledjem so tovorni avtomobili, o katerih pa vsakdo ve, da niso primerni za prevoz blaga, kakor je opeka.

Zaradi tega je bilo treba misliti na izkoriščanje vseh možnosti, ki jih daje naš teritorij. Opekarna v Izoli je bila modernizirana, uvedene so bile nekatere tehnične novosti, ki so povečale njeno proizvodno zmogljivost. Toda tudi večja proizvodnja te tovarne ne zadostuje za naše letošnje potrebe. Zaradi tega so bila raziskana ležišča ilovice, ki jih najdemo na raznih krajih ob obali in v notranjosti. Razikovanje je bilo uspešno, ker so odkrili bogate plasti dobrega ilovnatega materiala na področju krajevnega odbora Sv. Peter pri Sičolah. Plasti so zelo obilne, so lahko dostopne in imajo dobro ilovico, ki je po sestavu zelo primerna za izdelovanje vseh vrst opečnih izdelkov.

Podjetje «Ruda» se je lotilo takoj dela. Bila so razne težave, predvsem pa pomanjkanje delavcev, ki je pri nas v zadnjem času zelo občuten problem zaradi živahne delavnosti na vseh področjih gospodarstva. Oviro je predstavljajo tudi pomanjkanje tehničnega kadra, ker čuva opekarna v Izoli, edino podjetje v okrožju, ki ima strokovno izvežbane delavce, ljubosumno svoje ljudi, ker jih pač nujno potrebuje zaradi povečane aktivnosti v zadnjih mesecih. Toda podjetje «Ruda» je znalo premagati vse ovire in danes se že suči pri Sv. Petru, tik ob ležiščih ilovice, nekaj tisoč komadov oblikovanih zidakov.

Kmalu bodo postavljene poljske peči, ki bodo postopoma dobavljale našim šolam zadružnim domovom, gospodarskim in kulturnim objektom na tisoče opek. S tem bo izpolnjena velika vrzel, ki jo je okrožje občutilo pri dobavah gradbenega materiala. Ko smo vprašali upravnika novih poljskih opekarn, koliko zidakov bo mogel dobaviti že letos, nam ni hotel dati točne številke. Iz njegovega zadovoljnega nasmeha pa sklepamo, da si obeta velik uspeh, ki ga želimo tudi ni novi delovni edinici pri Sv. Petru.

Glavna skušnja fizkulturnikov za nastop 1. maja v Kopru in Bujah

V nedeljo zjutraj so že na vse zgodaj brneli prevozni kamioni iz obeh okrajev proti vsem večjim centrom. Tam so že čakali mladinci, mladinke, pionirčki, pionirke in vaditelji. Na skupni glavni skušnji bodo pokazali, kaj so se anučili ob večerih, ko niso občutili trudnosti po napornem delu na polju, ker jim je bilo na tem, da bo dan prvega maja izraz mladostnih sil in zdravja.

*Koprsko športno igrišče je oživelo kot mravljišče. Tudi če je sedaj po razširitvi zelo obsežno, bi bilo kmalu premajhno, toliko fizkulturnikov je prišlo iz vsega okraja. Treba je bilo samo videti vso to pisano živo sliko mladostnih sil v vsej sproščenosti že skoro prvomajskega razpoloženja. Veliko večje je število k

LJUDSTVO SI USTVARJA NOVO DOMOVINO

Otroška klinika v Ljubljani
bo veličastna stavba

Dečji dom bo le ena izmed številnih bolnišnic in klinik, ki bodo izgrajene v okolišu stare šentpetrske vojašnice, ki jo rušijo. Ves prostor bo izpremenjen v park, ki bo obsegal 58 hektarov (143.26 akrov). Tu bo «Zdravstveni center» slovenske republike. Izdelani model celotnega projekta kaže, da bo nekaj poslopij 10 do 12 nadstropnih. Večina teh bo izgrajena v tekoči petletki. Stare bolnišnice bodo polagoma izginile, kajti ne odgovarjajo več modernemu zdravstvu in potrebam.

«Novi Dečji dom v Ljubljani bo zamenjal stari Dečji dom, ki danes domuje v slabih prostorih stranskega poslopja obstoječe ljubljanske bolnice.

Dečji dom je ustanova, ki daje zaščito zdravstveno ogroženim dojenčkom in otrokom do 3. let starosti. Februarja 1947 je bil postavljen in določen program za gradnjo, ki je bazirala na načelu dati zdravstveno ogroženemu otroku za čas njegovega zdravljenja v ustanovi mnogo sonca, svetlobe in svežega zraka. Poslopje mora biti obkroženo z vrtom s travo in peskom namenjenim malim otrokom, medtem ko bodo dojenčki uživali blagega sonca in zraka na terasah. V vseh prostorih institucije mora vladati najstrožja higiena in zdravniška čistoča v obliki stroge gojitve sepse in antisepse (odpravljanje bakterije).

Že sam program postavlja na zgornjih načelih določeno razdelitev poslopja s strogo ločitvijo dojenčkov kot najnežnejših pacijentov od starejših otrok. *Dom obsega prostore za 150 otrok in sicer 90 dojenčkov in 60 otrok od 1-3 leta* (ter za matere dojenčkov ter vse bolniško in zdravniško osebje).

Na podlagi programa je bil izvršen projekt, ki predvideva blokovno zgradbo, razčlenjeno v več traktov. Strogo proti jugu je orientiran trakt z bolniškimi posteljami, vzporedno temu v severno smer je postavljen trakt s stanovanjskimi prostori za doječe matere malih bolnikov in osebja, zvezni trakt (front) pa vsebuje dnevne in jedilne prostore obeh traktov.

Prvo nadstropje tega trakta je namenjeno oskrbovalni enoti otrokom od 1-3 let. Na južno stran orientirane bolniške sobe imajo po 5-6 posteljic ter imajo spredaj sončno teraso, tako da bolniki ležijo na soncu v neposredni bližini svoji bolniških sob pod nadzorstvom strežnega osebja. Na severno stran bolniškega trakta so nameščene umivalnice, kopalnice, čajna kuhinja, prostor za umazano perilo, prostor za čisto perilo ter sanitarni prostori. Posamezni tu omenjeni prostori so vezani po potrebi s kuhinjo ali pralnico ali shrambani po dvigalih. Zahodni del bolniškega trakta je namenjen tako imenovanemu ekspektančnemu oddelku, kjer se zdravniško opazujejo otroci, ki dajejo sum na infekcijsko bolezen. Ta oddelek samostojen z vsemi potrebnimi stranskimi prostori.

Drugo nadstropje bolniškega trakta vsebuje oskrbovalno enoto za dojenčke. Poseben sistem je bil izbran v pogledu oskrbovalnih obligacij in sicer tako, da je enota deljena v posamezne enote s štirimi prostori po 5 postelj s pripadajočo kopalnico, ki služi obenem za previjalnico. V svrho nemotenega nadzorstva so stene med temi štirimi prostori iz stekla. Sorodno oskrbovalni enoti za večje otroke je tudi v nadstropju za dojenčke na zahodni strani urejen ekspektančni oddelek.

Vzporedno k bolniškemu traktu je v razdalji 33 metrov proti severu trakt za stanovanjske prostore za matere in osebje. V pritličju tega trakta je poseben vhod z lastnim stopniščem ter obširno vežo. Za vežo je priključeno stanovanje hišnika in vratarska loža ter v zveznem traktu se nahajajoči dnevni in jedilni prostori osebja. *Dve tretjini pritličja tega stanovanjskega trakta sta zgrajeni na stebrih tako, da predstavlja ta del poslopja odprt in proti vremenskim neprilikam zaščiten vrt, kjer se lahko tudi med dežjem nahajajo otroci v toplem letnem času na zraku.*

Prvo nadstropje stanovanjskega trakta je namenjeno stanovanjem za strežno osebje. Spalne sobe so obrnjene proti jugu, proti severu pa so nameščeni sanitarni prostori v obliki umivalnic, kopalnic, prh in stranišč. Drugo nadstropje stanovanjskega trakta vsebuje stanovanjske prostore za doječe matere z vsemi potrebnimi sanitarnimi, dnevnimi in stranskimi prostori. Zahodni del v tem nadstropju je urejen za doječe matere v primeru bolezni.

Zvezni (prečni) trakt je urejen za komunikacijsko zvezo bolniškega in stanovanjskega trakta. Poleg tega je izrabljen za dnevne prostore in jedilnice v vsakem nadstropju. V kleti tega trakta se nahaja obširna kuhinja za osebje in doječe matere.

Poslopje novega dečjega doma je na zahodnem delu republikanskega zdravstvenega centra, ki meri 58 ha. Zemljišče Dečjega doma bo zaključena, od ostalih delov zdravstvenega centra po parkih in nasadih ločena homogena enota. Z rušenjem starega poslopja bivše vojašnice bo Dečji dom imel zemljišče v izmeri okrog 18.000 kvadratnih metrov. Prednja fronta z bolniškimi sobami meri v dolžini 72.80 metrov ter v širini 15.30 metrov. Vse poslopje je dvonadstropno s pritličjem in kletjo ter ima 9.362 kvadratnih metrov zazidane ploščine.

Do 24. januarja 1949 je bilo poslopje zgrajeno v surovem stanju ter so vzidani vsi mizarski izdelki kakor vrata, okna itd. Izvršujejo se instalacijska dela kot priprava za dovršitev in realizacijo zgradbe. *Ves izkop ter številna pomožna dela so bila izvršena z udarniškim delom.*

Slovenija in drugi deli Jugoslavije so danes velikansko mravljišče. Gradi se in dela s polno paro. Star obris izginja, oblikuje se nov. Pridno ljudstvo si ustvarja novo domovino, gradi po svojem načinu in potrebi. Očividno sledi svojemu programu, ki izvira izza časov osvobodilne borbe, in se ne ozira na kritične resolucije in napade, ki prihajajo izven jugoslovanskim meja.

Z nedeljskega tabora OF

ZDRUŽENI PEVSKI ZBORI SO PODALI SVOJ SPORED V SPLOSNO ZADOVOLJSTVO STEVILNEGA OBCINSTVA.

BORBA ZA ITALIJANSKE KOLONIJE

Afriške baze ugajajo angloameriškim imperialistom

Na dnevnem redu zasedanja glavne skupščine v New Yorku zavzema vprašanje bivših italijanskih kolonij, to je Libije, Eritreje in Somalije, važno mesto. Gre za ozemlje, ki meri nad 2 milijona kvadratnih kilometrov in na katerem je živelo leta 1936. okrog 2 in pol milijona ljudi.

Po mirovni pogodbi, podpisani 10. februarja 1947 v Parizu, bi morali predstavniki velesil, Združenih držav Amerike, Sovjetske zveze, Velike Britanije in Francije rešiti to vprašanje že do 15. septembra 1948. Toda stremljenje Anglo-američanov, izkoristiti italijanske kolonije za utrditev svojih stateških pozicij v območju Sredozemskega morja, je doslej preprečilo vsak pameten sporazum o italijanskih kolonijah. Ker se to vprašanje ni moglo rešiti v okviru organizma, ki ga je svojčas predvidel Svet zunanjih ministrov, je sedaj to vprašanje na dnevnem redu zasedanja glavne skupščine, kjer imajo zapadne velesile po izjavi sovjetskega delegata Gromika večino «v žepu».

Rimski list «Messaggero» je te dni poročal, da so v Rimu pričakovali, da bo po pristopu Italije k atlantskemu paktu vprašanje kolonij rešeno v «zaželenem smislu». Na to je odkrito aludiral tudi Sforza, ko je izjavil: «Presenečа nas, da po našem pristopu k atlantskemu paktu še vedno dvomijo v upravičenost naših zahtev». Govor ameriškega delegata Dullesa, v katerem je le-ta izjavil, da sprejemajo Združene države Amerike britansko tezo v pogledu kolonij, je zato napravil težak vtis v italijanski javnosti. Zaupanje, ki ga je gojila italijanska vlada v francosko posredovanje, se torej ni uresničilo.

Po ameriškem in angleškem predlogu bi prevzela Italija skrbništvo nad Somalijo, Eritreja (to je vzhodni in centralni del te kolonije) z Massauo in Asmaro pa bi se priključila Abesiniji. Zapadni del Eritreje bi, kakor vse kaže, želeli priključiti Sudanu (britanska kolonija). Vključitev Eritreje v državni organizem Abesinije je v neposredni zvezi z britanskimi načrti, organizirati v Afriki obrambo britanskih imperialnih interesov. Ker Somalija, po izjavi Dullesa, ne predstavlja nobene strateške vrednosti, so zapadne velesile brez nadaljnjega pripravljene, da jo izroče Italiji. Takšni so torej anglo-ameriški načrti glede italijanskih kolonij v območju Indijskega oceana.

V pogledu Libije — italijanske kolonije v Mediteranu, — ki obstoji, kakor je znano, iz Tripolitanije in Cirenajke, moramo posebej poudariti, da so prišli anglo-ameriški načrti že v drugi svetovni vojni jasno do izraza. Znano je, da je sredi najhujših bojev za Mediteran Velika Britanija obljubljа emirju Said Idris el Senoussiu, da Cirenajka ne bo prišla nikoli več pod italijansko oblast. Glede tega ozemlja je Mac Neil te dni poudaril, da bo Britanija, če bodo Združeni narodi poverili to ozemlje britanski administraciji, imenovala El Senoussija za poglavarja države. Velika Britanija, ki upravlja danes v Cirenajki in Tripolisu, skuša že dalj časa z ravnimi ekonomskimi in političnimi ukrepi spraviti obe deželi v tako imenovani sterlinški blok, ustaviti proces italijanizacije v omenjenih deželah in jih orientirati v korito britanske interesne sfere. Z repatriacijo večjega števila Italijanov domov in že omenjeno obljubo poglavarju plemena Senussijcev pa skušajo angleške oblasti že vnaprej prejudicirati bodoči politični položaj te važne dežele (Cirenajke) in si tako ustvariti močno orožje v borbi za diplomatsko mizo. Upoštevati moramo pri tem še to, da razpolaga Cirenajka z odličnimi bazami (Bengasi, Tobruk, Castel Benito) in da bo Britanija, če dobi to oblast, lahko izvajala pritisk na Egipt z vzhoda (sueška cona) in zahoda Cirenajka). Cirenajka se danes vedno bolj razvija, posebno po evakuaciji britanskih čet iz Palestine, v glavno britansko garnizonsko kolonijo v Mediteranu.

Ko si je Velika Britanija tako že vnaprej zagotovila Cirenajko, je seveda odpadel vsak razlog, da ne bi podprla francoske zahteve v pogledu Fezzana, pokrajine v južni Tripolitaniji, kjer so baje bogati zakladi nafte. Francija ne kaže danes nobene dobre volje, da bi v bližnji bodočnosti vrnila Italiji Fezzan, in to kljub dobri atmosferi, ki danes, vsaj na videz, karakterizira francosko-italijanske odnose. Pomanjkanje preciznosti v pogledu bodočnosti Tripolitanije si lahko razlagamo le tako, da želita Anglija in Francija obdržati to ozemlje, ki leži neposredno južno od Sicilije in predstavlja po načrtih Montgomery-a del strateškega trikota Sicilija—Malta—Tripolis, v tej ali oni obliki pod svojo kontrolo.

Iz teh nekaj pripomb lahko že zaključimo, da je bodočnost Tripolitanije meglena, usoda Cirenajke pa vezana na izročitev strateških baz Veliki Britaniji. Os polemike, ki se je v zvezi z italijanskimi kolonijami razvila sedaj v italijanskem tisku, je zato naperjena proti kolonialistom «stare šole» v Londonu in Parizu, odnosno, v kolikor gre za Eritrejo, tudi proti Abesiniji, ki kakor je znano, zahteva prost pristop na Rdeče morje. Sforza je v svojih izjavah že naznačil, da je Italija pripravljena tudi popustiti v tej stvari in predlagati neke vrste dvostransko upravo v Severni Afriki. Po mišljenju predstavnika italijanske vlade bi ta formula garantirala Italiji, da po preteku neke daljše dobe prevzame upravo Libije. Glede Eritreje pa je izjavil, da bi «priključitev te kolonije Abesiniji spravila v nevarnost velike koristi, ki bi jih ta dežela uživala od skupnosti z Italijo». Da pa ne bi popolnoma zaprl vrat, je predložil, da se da Abesiniji izhod na Rdeče morje. Kot edini prirodni izhod iz etničnih in gospodarskih razlogov bi po njegovem mnenju prišla v poštev luka Assab.

Brez dvoma se bodo tudi v palači Chigi kmalu prepričali, da je bil sovjetski predlog, po katerem bi vse italijanske kolonije prišle pod kolektivno kontrolo Združenih narodov, še najbolj blizu italijanskemu stališču. Ta predlog, ki upošteva tudi potrebe italijanskega prebivalstva, je, kakor znano, italijanska vlada odklonila.

Italijanski list «Avanti» je izračunal, da bo moralo italijansko ljudstvo žrtvovati 80 milijard letno za vzdrževanje javnega reda in tiste notranje varnosti, ki naj garantira normalno funkcioniranje anglo-ameriških baz. Takšne so danes po zaslugi krščanske demokracije perspektive Italije v kolonijah.

M. O.

UCENCI IN DIJAKI VSEH OSNOVNIH, MESCANSKIH, SREDNJIH IN STROKOVNIH SOL IZ VSEH KRAJEV SIRNE POLJSKE DELAJO SOLSKE IZLETE V UNICENO VARSAVO, DA SE NA LASTNE OCI PREPRICAJO O NEMSKI BRUTALNOSTI IN O VELIKEM DELOVNEM POLETU POLJSKEGA NARODA PRI OBNOVI GLAVNEGA MESTA VARSAVE.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

NEMŠKE GOSPODARSKE
razmere v času objave statuta

II.

Rudar je izkopal v letu 1947 1180 kg premoga na dan, sredi leta 1948. pa že 1300 kg na dan. Delavci so postali stalnejši pri delu. Počasi so bili vsi izvežbani. Industrijska proizvodnja je narasla od 74 odst. (proti 100 odst. leta 1936) v januarju l. 1948 na 75 odst. v novembru 1948. Proizvodnja železa in jekla je narasla od 26 odst. novembra 1947 na 51 odst. 1948. Zlasti je važna proizvodnja premoga za razvoj ostalih industrij. Naključju je treba pripisati, da je v tem času mogla porabiti nemška industrija ves nakopani premog, ki bi ga sicer porabila sovjetska cona Nemčije. S to cono se je trgovski promet prikinil in ves premog in koks so porabile jeklarne v Pororju. Ravno tako je naključje, da se je v tem času Zapadna Nemčija okoristila s kontingentom starega železa, ki je bil določen za izvoz, pa je ostal razpolago Nemcem, ker se je izvoz prekinil zaradi trenj med Američani in Angleži. Porabile so ga nemške topilnice. Zato je proizvodnja pri Kruppu v Rheinhausenu narasla v septembru 1948 na 60.000 ton, medtem ko je bila v marcu istega leta le 29.000 ton. (Pred vojno 100.000 ton na mesec).

Produkcija premoga je bila v britski coni na začetku leta 1949 326.000 ton na dan proti 260.000 tonami na dan eno leto preje (leta 1936 384.000 ton na dan).

V Biconi so producirali novembra leta 1946 1.2 milijona ton trdega koksa, novembra 1948 1.7 milijona ton.

Skoraj isto število delavcev je doseglo na začetku 1948 50 odst. predvojne proizvodnje, julija 61 odst. in septembra že 70 odst. V tem času so se tudi naprave popravile.

V tem času se je tudi struktura zunanje trgovine spremenila. Nedavno je tvoril izvoz surovin, premoga, polovico nemškega izvoza. Na začetku leta 1949 je zavzemal premog 40 odst. izvoza. V teku leta 1949 se pričakuje, da bo znašal le eno tretjino izvoza. Dve tretjini bodo zavzemali gotovi izdelki. Paralelno se veča pri uvozu obseg surovin. Izvoz bo v letu 1948 za okoli 800 milijonov dolarjev. Se vedno je bilo uvoza dvakrat več. Pravijo, da bo nemški izvoz dosegel v letu 1952-53 3 milijarde mark.

Uspešno je napredovalo avtomobilsko podjetje Volkswagen, ki ga je preje vodila Arbeitsfront. Na čelu mu je Anglež. Leta 1947 je izdelalo 8940 vozov, v letu 1948 pa 19,220 vozov. Proizvodnja je narasla od 1070 voz v jan. 1948 na 2306 v decembru 1948. Za leto 1949 pričakujejo proizvodnjo 40.000 vozov. Gre za odličen model avtomobila, ki je zbudil zanimanje po vsem svetu. Izdatnost delavcev in naprav se je zboljšala, tako da porabijo za izgotovitev voza le 148 ur, medtem ko so še pred kratkim rabili za to 198 ur.

Pri izvozu so morali premagati veliko težav. Zveze so si morali šele ustvariti. Morali so zadovoljiti zavezniške nadzornike, ki so jim predpisali realno, donosno prodajo, in potrebe ter okus odjemalcev in prekašati konkurenco zapada. Nemci so hitro namomestili veliko zamudo. Sklenili so celo vrsto trgovinskih pogodb, pojavljajo se na vseh velesejmih in zbujajo strah ne samo pri šibkih, ampak tudi pri močnih.

Domači trg so dobro založili, tako da je v nekaterih panogah večja ponudba kot povpraševanje (čevlji na velesejmu v Frankfurtu). Vendar vpliva na kupca obstoječa deflacija.

Leto 1948 je torej bilo za gospodarstvo Zapadne Nemčije veliko konjunktura, tudi če se upošteva izdatna ameriška pomoč. Nemci sami pripisujejo največjo zaslugo za uspeh spremembi razpoloženju nemškega delovnega človeka v odnosu do dela. Zmagal da je faktor človek.

Vloga valutne reforme v Zapadni Nemčiji

Nova nemška marka, uvedena z denarno reformo junija 1948, je spočetka dvignila zaupanje v denar. Spravila je na trg mnogo blaga in je znatno povečala voljo do dela in industrijsko proizvodnjo. Švica jo je ugodno ocenila. Dobila je kurz 60 švic. frankov za 100 mark. Polastila se je je kmalu špekulacija, ki je povzročila veliko oscilliranje tečajev in cen v Nemčiji. Tihotapila se je marka in tihotapilo se je blago. Tečaj je padel v Švici na najnižjo stopnjo okoli 17 švic. frankov za 100 mark in se stabiliziral na 26.29 š. frankov.

Valovanju marke je sledila inflacija, blago se je na silo kupovalo in je izginjalo s trga. Pridružile so se pretveze v škodo fiska, ki so spravile Laender v finančno zadrego. Oblasti so pritisnile z omejitvami kreditov, kar je dovedlo do občutnega pomanjkanja gotovine in do brezposelnosti. Pomanjkanje gotovine se je zlasti pokazalo pri uporabi ameriške pomoči. Dolarje bi bilo treba odkupovati z marko, pa je ni dovolj. Približno polovica dolarjev, ki bi se morala odkupiti do 30.VI. 49, ne bo izrabljena. Zopet mislijo na ukinitev kreditnih omejitev. General Clay pa misli, da to ne bi zadostovalo za potrebe nemškega trga. 1.IV. t. l. je dejal, da Zapadna Nemčija rabi letno 6 do 8 milijard mark investicij, da postane do 1952 sposobna vzdrževati se sama. Sef ECA v Nemčiji Collisson pa je izrazil dvom, da bi uspelo najti tolike investicije. Edino koncerni bi investirali, ki bi bili zainteresirani na nemški industriji. Začeli so se pojavljati dvomi v nadaljevanje uspešnega napredovanja nemškega gospodarstva. Svicarji so jih jasno izrazili.

Nemce je obšla močna sumnja, da so Američani iz špekulacije spravili tudi veliko nemškega novega denarja v Ameriko, ko je nova marka 18.I.49 prvič kvotirala na borzi v New Yorku in je bil ta tečaj znatno nižji od tečaja, ki so ga zapadni zavezniki predpisali v Nemčiji. Marke lahko nabavijo v Ameriki poceni in nakupujejo v Nemčiji blago poceni.

Razvoj industrijske proizvodnje je razen tega zavrlo pomanjkanje surovin. Preskrba s surovinami, zlasti s premogom, ne dohaja več ma proizvodnje. Rezerve premoga so pošle.

Leto 1949 od daleč ni tako rožnato kot leto 1948. Na nemško nezadovoljnost pa vplivajo še drugi faktorji.

Nemci in poseganje zapadnih zaveznikov v nemško gospodarstvo

V uvodu je naznačeno nezadovoljstvo Nemcev z zavezniškim vodstvom njihovega gospodarstva. Zavedajo se namreč, da stoji in pade obnova Zapadne Evrope z uspehom njihove obnove. Zato niso skromni in na glas povejo, kar jim ni prav. Kmalu so se navadili videti v vsakem ukrepu zapadnih zaveznikov le oviranje njihove sposobnosti. Samo kolebanje odgovornih zavezniških faktorjev med liberizmom in dirigizmom je krivo za nemške domneve. Gotovo je, da je po uspehih v letu 1948 začel narekovati gospodarske ukrepe resen strah pred nemško konkurenco, ki se prehitro prebuja. Gospodarski krogi v Angliji in Ameriki, gospodarski in politični v Franciji javno zahtevajo ukrepe za krotitev nemške gospodarske prodornosti.

(Nadaljevanje sledi)

RICMANJE

25 Anabela Buchar: RESNICA O AMERIŠKIH DIPLOMATIH

Ilegalni uvoz raznega blaga

Drugi dokaz se lahko dobi, če se prouči potne naloge diplomatskih sodelavcev in sodelavcev vojaškega ataseja v teku poslednjih dveh, treh let. Izkušnja pokazuje, da je večina diplomatskih uradnikov, ki ima pravico do diplomatske nedotakljivosti, prispela v Moskvo preko Varšave in drugih mest, kjer so delovale denarne črne borze. Skoraj vsi diplomati so pogosto potovali v Varšavo, Budimpešto, Bukarešto in druga mesta, kjer je obstajala črna borza. Seveda so diplomati delali v skupinah: 3-4 diplomati so poslali enega človeka za nakup sovjetskega denarja. To je bilo dobro znano sodelavcem poslaništva nižje socialne stopnje, ki niso imeli diplomatske nedotakljivosti. Oni so bili silno nezadovoljni in ogorčeni, ker so morali prav od teh diplomatov kupovati po ovinkih denar po višjem kurzu.

V ogromnih množicah blaga, ki jih je preko meje dobivalo poslaništvo in sodelavci poslaništva v Moskvi, je še en dokaz. Sovjetske carinske oblasti razpolagajo nedvomno z interesantnimi številkami teh pošiljk. Te številke lahko dokažejo, da so še pred nedavnim časom za vsakega Američana, ki je zaposlen v poslaništvu, in za člane njegove družine uvozili vsako leto po nekaj ton blaga. Poleg tega lahko te številke dokažejo, da so za vsakega Američana uvozili izza meje po 1 do 2 zaboja viskija na mesec in verjetno po 20-30 zavojev cigaret tedensko. Dalje lahko dokažejo, da je ne glede na zelo visoke obroke živilenskih potrebščin, ki so bili v sistemu življenjskih nakaznic določeni za Američane (ti obroki so bili 2 do 3 - krat višji kot v Angliji in so presegali srednjo uporabo življenjskih potrebščin na človeka v Združenih državah) ameriško poslaništvo uvozilo izza meje velike količine živil, mogoče dvakrat više od obrokov, ki so bili določeni zanje v Sovjetski zvezi. Docela je jasno, da so Američani uvozili to blago v špekulativne svrhe. V zelo velikih množicah so na črni borzi prodajali wisky, cigarete in živila.

Razen življenjskih potrebščin, pijače in tobaka so uvozili tudi ogromne količine pohištva, obleke in drugega imetja. Prav tako nedvomno lahko potrdijo računi carinskih oblasti, da Američani, ki so odhajali iz Sovjetske zveze, niso odpeljali s seboj pohištva in strojev, kljub temu da jim je ministrstvo za zunanje zadeve plačalo prevoz teh predmetov v Združene države. Z drugimi besedami — na trgu so jih prodali.

V 1949. letu so se te operacije silno zmanjšale. Treba je poudariti, da to ni rezultat kakršne koli iniciative s strani poslaništva. Temu ni pripomogla odkrita preiskava in objava surovih pravil. Nihče noče in tudi ne more zahtevati da jih izpolnjujejo, dokler bodo diplomati, ki zavzemajo zelo visoke odgovorne položaje, glavne figure na špekulantski areni. Zmanjšanje operativnosti na črni borzi je rezultat iniciative sovjetske države, ki je podvzela korake in preprečila Američanom neomejeno carine prosto uvažanje blaga v Moskvo.

Sedaj ima poslaništvo uvozno kvoto in v mejah te kvote lahko prosto uvozi, kar si želi. Ta kvota je zelo velika in znaša okoli 200 tisoč dolarjev na leto, več kot 1.000 dolarjev za vsakega moškega, ženo ali otroka, ki je v sestavu poslaništva.

Sovjetska država ne ovira v mejah te kvote uvoza blaga izza meje. Podvzema le ukrepe za odpravo velikanskega ilegalnega uvoza iz prejšnjih časov.

Razen prevoza, ki je dovoljen v mejah, se dovoljuje vsakemu Američanu, ki na novo prispe v Sovjetsko zvezo, da pripelje s seboj 5 do 10 ton predmetov za domačo uporabo, ne da bi plačal carino. Poleg tega vsak diplomatski sodelavec, poslužujoč se svoje diplomatske nedotakljivosti, lahko pripelje vsaj tono blaga pod diplomatskim počatom, kar se dejansko tudi izvaja.

Končno tehta po nekaj ton diplomatska pošta (torbe, vreče), ki prihaja vsak mesec v poslaništvo. Nad 50 odst. je v njej obleke in drugih predmetov, namenjenih poslaniškemu osebju.

Vse to ni odvrnilo poslaništva, da ne bi skušalo skuhati večjega «mednarodnega spora», ker je sovjetska država prepovedala neomejen, carine prost uvoz blaga, ki je stvarno bilo predmet špekulacije.

Znano je, da so nekatere osebe izkoristile omenjene zaščitne ukrepe sovjetskih oblasti ter na njihovi podlagi grozile s prekinjenjem diplomatskih odnosov. Drugi izjavljajo, da ne morejo živeti brez blaga, ki je prosto vsake carine, drznili so se celo prenesti ta spor v ameriški tisk, kjer rišejo sami sebe kot stradujoče ljudi.

Vse nima stvarno nobene zveze s kakršnimi koli težavami, ki naj bi jih preživljali v poslaništvu zaposleni Američani. Oni uživajo ta privilegij, da živijo v eni izmed redkih evropskih dežel, kjer so odpravljene živilske nakaznice in je živil v izobilju. Vprašanje je v tem, ali je potrebno, da se dovoli Američanom v Moskvi neomejeno operirati na «črni borzi» in špekulirati z neocarinjenim kontrabantskim blagom in na tak način vnašati kapitalistično moralo in prakso v socialistično deželo, kjer se špekulacija smatra za zločin. V sedanjosti so Američani v zvezi z denarno reformo naleteli na velike ovire v svojih špekulacijah. Odvzeta jim je namreč možnost, da nakupijo onstran meje potvorjen denar in ga ilegalno uvozijo za prodajo v ZDA.

Toda ameriški diplomati so kljubovalni in lahko se pričakuje, da bodo napravili vse za obnovitev svoje špekulantske dejavnosti v prejšnjem obsegu. Oni imajo možnost, da pijejo po mili volji v teku vse svoje kariere neobdavčeni wisky, da kadijo po mili volji neobdavčene cigarete, da se poslužujejo neobdavčenih obrokov in brezplačnih stanovanj. Razen tega se hočejo še boriti s špekulantskim «businessom». Ameriški diplomati špekulirajo na vsem ozemlju Zapadne Evrope, Srednjega vzhoda, Južne Amerike. Krajevne vlade prisilijo, da jim dovolijo za špekulantsko prodajo neomejen uvoz ameriškega blaga, in smatrajo to za svojo suvereno pravico. To prakso skušajo prenesti tudi na ozemlje Sovjetske zveze.

Govorim predvsem o praksi, ki jo izvajajo Američani v Moskvi, ker sem delala tu v poslaništvu in sem vsak dan slišala pogovore, ki jim pravijo «pomenki črne borze»: o cenah cigaret, oblek, strojev in moke na drobno in debelo. To žalostno dejstvo je v tem, da se vse to nanaša v večjem ali manjšem obsegu na vsako ameriško poslaništvo v kateri koli državi na svetu.

Temu vprašanju je treba posvetiti toliko zanimanja zaradi tega, ker pokazuje moralno propadanje ameriških diplomatov, pokazuje, kako nizko so padle celo izbrane in po navadi premožne skupine teh ljudi, vzgojenih v državi, kjer se časti banditizem. Celo v sovjetski deželi se ti ljudje ne morejo otresti svoje vojne psihologije. Vse, kar sem tu iznesla, dokazuje, kako malo jim je na tem, da bi bili dostojni predstavniki ljudstva ZDA, kako je špekulantska mrzlica naravnost neozdravljivo zajela ljudi, ki imajo visoke diplomatske položaje. Tak je moralni obraz oficialnih predstavnikov ZDA v Sovjetski zvezi.

SEDMO POGLAVJE

Zakaj rožljajo vladni krogi ZDA z orožjem?

Ko se spomnim življenja v Združenih državah, mi kot kamenleze na srce nekaj težkega in žalostnega. Pred mojimi očmi vstajenjo orjaški, mastni časopisi, ki mi zvenijo besede nesramnih vojnih propagandistov, ponavljajo Goebbelsove metode in proslavljajo vojno kot najpoštenejšo in najkoristnejšo obrt. Kakor je tudi bridko, toda treba je priznati, da so po vojni prežete Združene države z nezaslišano vojno psihozo.

Po poklicu nisem ne ekonomist ne sociolog in se ne morem smatrati za izvedeno v vprašanjih socialne gospodarske ureditve ZDA. Kot preprost človek lahko govorim le o dejstvih, ki so poznana vsakemu človeku, ki zna čitati, poslušati in objektivno sa- mostojno opazovati. S stališča preprostega človeka bom skušala pojasniti to, kar se dogaja v Združenih državah.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon št 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 8351.
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-pravni 60, osmrtnice 70 lir.
Izdaja ZALOZNISTVO TRZASKEGA TISKA D. Z O. Z. — TRST. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: «Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374 — Zastopstvo Založništva tržaškega tiska v Ljubljani, Tyrševa c. 34. — PODRUZNICE: Gorica, Svetogorska ul. 42 - Tel. 749 — Koper, ul. Battisti 301/a - Tel. 70